

«Քորոնա» ժահրի Պատճառով, Ապրիլ 24-ի Ոգեկոչման Միջոցառումները կը Դադրին

Հայոց Գեղասպանության Ոգեկոչման Լոս Անճելոսի Միացեալ Մարմինը, Միացեալ Հայ Երիտասարդները եւ Հայոց Գեղասպանության յանձնախումբը, նկատի առնելով «Քորոնա» ժահրի պատճառով ստեղծուած իրավիճակը, որոշեց դադարեցնել Ապրիլ 24-ի ոգեկոչման առնչուող բոլոր միջոցառումները:

Համայնքային այս երեք կազմակերպութիւններու յանձնախումբը կը դեկլարեն ա) Մոնթեպելլոյի Հայոց Գեղասպանության Նահատակներու յուշարձանի առջեւ հողհանգստեան արարողութիւնը բ) Հոլիվուտի Փոքր Հայաստան թաղամասի քայլարշաւը եւ գ) Լոս Անճելոսի Թրքական Հիւպատոսութեան դիմաց բողոքի ցույցը:

Միացեալ յանձնախումբը այս որոշումը կայացուց ոչ միայն Լոս Անճելոսի ժողովուրդին եւ աշխարհի հետ որպէս բարոյական պարտականութիւն, այլեւ կատարելու համար տեղական իշխանութիւններու կողմէ կիրառուած առողջապահական հրահանգները, որոնք կոչուած են մեղմացնելու «Քորոնա» ժահրի տարածումը եւ կեանքեր փրկելու համար:

Սակայն, հաւատարիմ կը մնանք հայ դատին եւ հայոց Գեղասպանության արդար լուծման ուղղութեամբ, աշխատանք կը տանին թուրքիոյ կառավարութեան պահանջելով ճանչնալ Գեղասպանութիւնը, ինչպէս նաեւ արդար իրաւունքներու փոխհատուցում վճարելու: Հակառակ անոր, որ այս տարի Ապրիլ 24-ին մենք պիտի չկարողանանք հաւաքուիլ եւ արդարութիւն պահանջել, սակայն կը գիտակցինք, որ մեր հաւաքական ջանքերը պէտք է ըլլան ամբողջ տարուայ ընթացքին: Մեր աշխատանքը կը շարունակուի: Մենք պիտի կանգնինք միասնական, մեր ձայնը լսելի դարձնելու համար 20-րդ դարու առաջին Գեղասպանութեան, մեր 1,5 միլիոն նահատակներու յիշատակին: Առաջիկայ օրերուն, աւանդական հասարակական հաւաքոյթներու փոխարէն, կը յայտարարենք այլ ընտրանքային ոգեկոչման ծրագիրներու մասին:

Մենք կը գիտակցինք եւ շնորհակալութիւն կը յայտնենք Միացեալ Նահանգներու Մերակոյտին եւ Ներկայացուցիչներու տան, որոնք ճանչնալով Հայոց Գեղասպանութիւնը, արձանագրութիւնը ուղղեցին եւ հաստատեցին ճշմարտութիւնը եւ արդարութիւնը, ինչպէս նաեւ, շնորհակալութիւն կը յայտնենք, այս անորոշ եւ դժուար ժամանակներուն, անոնց տարած անխոնջ աշխատանքին համար:

Արայիկ Յարութիւնեան Ձայներու 87 Տոկոսով Ընտրուեցաւ Արցախի Նախագահ

Արցախի Հանրապետութեան նորընտիր նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան

Նախկին վարչապետ եւ «Ազատ Հայրենիք» կուսակցութեան ղեկավար Արայիկ Յարութիւնեան Արցախի նախագահի ընտրութիւններու երկրորդ հանգրուանին ստանալով ձայներու 87 տոկոսը ընտրուած է նախագահի «Քորոնա» ժահրի պատճառաւ Արցախի տարածքին յայտարարուած արտակարգ դրութեան պայմաններուն տակ

տեղի ունեցած ընտրութիւններուն մասնակցած է 47050 ընտրող, որ կը կազմէ ընտրողներու 44,9 տոկոսը:

«Ֆէյսպուքի» վրայ գրառում կատարելով Յարութիւնեան յայտարարեց. «Շնորհաւորում եմ բոլորիս: Իսկ շնորհաւորանքի առիթը բաւականին ծանրակշիռ է.

Շար.ը էջ 5

Վրէժ Աղաճանեան Կլէնտլի Քաղաքայեւ

Կլէնտլի Քաղաքապետական Խորհուրդի Ապրիլ 13-ի նիստին Վրէժ Աղաճանեան ընտրուեցաւ քաղաքապետ՝ փոխարինելով Արա Նաճարեանին:

Վրէժ Աղաճանեան Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամ ընտրուած էր 2017-ին: Ան եղած է Պըրպէնք-Կլէնտլի-Փասատինա օդանավայանի տնօրէններու խորհուրդի անդամ եւ վարած է Կլէնտլի բնակարանային վարչութեան նախագահի պաշտօնը:

Տարիներու ընթացքին Վրէժ Աղաճանեան եղած է Ամերիկայի Հայ ճարտարագէտներու եւ Գիտնականներու ընկերակցութեան անդամ եւ նախագահ, Լոս Անճելոսի Իրանահայ Միութեան հոգաբարձուներու խորհուրդի նախագահ եւ Շուշիի գիշերօթիկ դպրոցի հոգաբարձուներու խորհրդի նախագահ:

Աղաճանեան Լոս Անճելոսի մէջ գործող հայկական երկու հեռատեսիլի ընկերութիւններու գործադիր տնօրէն է եւ հեռատեսիլի մեկնաբան:

Ամուսնացած է, Տիանա Աղաճանեանի հետ եւ ունի երկու մեծահասակ զաւակներ:

ԱՄՅ Հայաստանին Կը Տրամադէ \$280 Միլիոն Օժանդակութիւն

Արժօյթի Միջազգային Հիմնադրամը (ԱՄՀ) կը նախատեսէ աւելցնել Հայաստանին տրամադրուելիք նիւթական օժանդակութիւնը մինչեւ 280 միլիոն տոլար:

ՀՀ կառավարութեան յայտնած են, որ Եւրոպական միութիւնը, Հայաստանին տրամադրուելիք աջակցութիւնը աւելցուցած է մինչեւ 92 միլիոն տոլար:

Գերմանիան Հայաստանին կը տրամադրէ 91 միլիոն տոլար, ընդհանուր ծաւալով դրամաշնորհներ եւ արդիւնաբերական օժանդակութիւն:

Այսպիսով կառավարութիւնը կը կարողանայ ընդլայնել թէ՛ սնտեսական, թէ՛ հասարակական օժանդակութեան միջոցառումները:

ՍԴՀԿ-Ի Շնորհաւորական Գիրը՝ Արցախի Հանրապետութեան Նորընտիր Նախագահ Արայիկ Յարութիւնեանին

Մեծարգոյ Պրն. Յարութիւնեան,

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութեան անունով կու գանք շնորհաւորելու Ձեզ՝ Արցախի Հանրապետութեան Նախագահի բարձր ու պատասխանատու պաշտօնին ընտրուելու կապակցութեամբ:

Ընտրութիւններու կայացումը, հակառակ համաճարակի հետեւանքով ստեղծուած ծանր պայմաններուն, պերճախօս վկայութիւնն է այն փաստի, որ Արցախի հերոսական ժողովուրդը կառչած կը մնայ իր հողին ու հայրենիքին եւ Արցախի հանրապետութիւնը հաստատական քայլերով կը շարունակէ ընթացաւ անկախ ու ժողովրդավար պետութեան ուղիով:

Լիայոյս ենք, որ Ձեր երկարամեայ պետական փորձն ու հմտութիւնները կը ներդնէք Արցախի Հանրապետութեան անվտանգութեան, կայունութեան ու բարգաւաճման գործին մէջ:

Հնչակեան Կուսակցութիւնը՝ հաւատարիմ իր պատմական առաքելութեան եւ սկզբունքներուն կը շարունակէ իր բոլոր միջոցներով սատարել Արցախի ժողովուրդի բարօրութեան ու անոր պետականութեան ամրապնդումին:

Կրկին կը շնորհաւորենք Ձեզ ու կը մաղթենք ոյժ, կորով եւ յաջողութիւն՝ հետագայ Ձեր քայլերուն մէջ:

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութիւն
Ապրիլ 15, 2020

ՎԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Էրդողանը Յայերի Օգնութեան Կարիք է Ձգացել՝ Սահմանների Վերածելման Ձգուշացումների Ֆոնին

ՆԱԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

Այս տարի Ապրիլի 24-ի միջոցառումները Հայաստանում անցնելու են առանց մարդկանց մասնակցութեան. ելնելով անվտանգութիւնից՝ մարդիկ չեն կարող մասնակցել յիշատակի միջոցառումներին: Բայց այս Ապրիլի 24-ն առանձնապատու է լինելու: 2019 թուականի Նոյեմբեր-Դեկտեմբերին ԱՄՆ Կոնգրէսի երկու պալատները Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման մասին բանաձեւեր են ընդունել:

Այս տարի, Կոնգրէսում ճանաչումից յետոյ, ինչպիսի՞ն կը լինի ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի Ապրիլի 24-ի ուղերձը: Այդ օրուան, հաւանաբար, պատրաստուած են նաեւ Անկարայում՝ հասկանալով, որ ամէն ինչ փոխուել է:

Հնարաւոր է, դրանով են պայմանաւորուած էրդողանի որոշ քայլերը: Ապրիլի 8-ին նա գրուցել է Պոլսի հայոց պատրիարք Սահակ Մաշալեանի հետ, որպէսզի տարածի հետեւեալ հաղորդագրութիւնը. «Էրդողանը շնորհակալութիւն է յայտնել նաեւ կորոնավիրուսի տարածումը կանխելու նպատակով իր նախաձեռնած դրամահաւաքարշաւում Մաշալեանի ներդրման համար: Թուրքիայի նախագահը նշել է, որ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիների համար հեշտացրել է իրենց երկիր վերադառնալու հնարաւորութիւնը եւ, ինչպէս պատրիարքարանն է փոխանցում, Հայաստանին դեղորայքով օժանդակելու պատրաստակամութիւն է յայտնել: Էրդողանը հետաքրքրուել է նաեւ հայ համայնքի կարիքներին: Պատրիարք Հայր փոխանցել է իր աղօթքները եւ Թուրքիայի նախագահին մաղթել առողջութիւն, խաղաղութիւն»:

Հայաստանի ԱԳՆ-ն յայտարարել է, որ նման հարց չի քննարկուած: Հայ պատգամաւորները կոշտ քննադատել են էրդողանի այդ յայտարարութիւնը եւ նշել, որ հայ ժողովուրդը ոչ մի օգնութիւն չի ակնկալում Թուրքիայից, որը շարունակում է փակած պահել Հայաստանի հետ սահմանը:

Օրերս Թուրքիայի նախագահի խօսնակ Իբրահիմ Քալընը յայտարարել է, որ Հայաստանն ու Իսրայէլը կորոնավիրուսի դէմ պայքարի համար օգնութեան են դիմել Թուրքիային: Նա նշել է, որ Թուրքիան օգնութիւն է յատկացրել 10-12 երկրի, չնայած դիմել էին մօտ 100 երկրներ: Նա նշել է, որ Թուրքիան տարբերութիւն չի դնում երկրների միջեւ: Չի բացառում, որ Թուրքիան անգամ ինչ-որ օգնութիւն ուղարկի Հայաստան:

Թուրքիայի այս քայլն ակնյայտ կապուած է Ապրիլի 24-ին «նախապատրաստուելու» հետ: Միգուցէ Ապրիլի 23-ին էրդողանն անգամ հերթական յայտարարութիւնն անի, որում կը պատմի, թէ ինչպէս է օգնում հայկական համայնքին ու Հայաստանին: Հիմա էրդողանին շատ է անհրաժեշտ հայերի աջակցութիւնը:

Թուրքիայի ներքին ու արտաքին իրավիճակը բաւական բարդացել է: Թուրքիայի հեռացուած զենեարաններն ու քաղաքական գոր-

ծիչները բացայայտ գոռուացնում են, որ ամուսնը տարածաշրջանում սահմանների վերաձեւում է տեղի ունենալու՝ Միւրիայի, Իրաքի եւ Թուրքիայի որոշ տարածքներում Քուրդիստանի ստեղծմամբ:

Թուրքիայի ՉՈՒ Գլխաւոր շտաբի հետախուզութեան նախկին ղեկավար գեներալ-գնդապետ Իսմաիլ Հաքքի Փեքինը ենթադրում է, որ Թուրքիայի քրդերի ճակատագիրը վճռուելու է այն ժամանակ, երբ Թուրքիայի ներսում գիւլենականները, Քուրդիստանի աշխատաւորական կուսակցութեան, ձախ կազմակերպութիւնների ու արմատական կրօնական տարրերի մասնակցութեամբ ճգնաժամ սկսուի, որը կարող է ուղեկցուել Թուրքական սահմաններին լարուածութեամբ:

Բլումբերգի տուեալներով, Թուրքիայի Կենտրոնական բանկի պաշարները սպառուած են, իսկ մաքուր պահուստները՝ հաշուի առնելով բոլոր պարտաւորութիւնները, գրոյից ցածր են: Ընդ որում, երկիրը մօտ 170 միլիարդ դոլար պարտք պէտք է մարի յաջորդ տարուայ ընթացքում: Անկարան գոռուացնում է, որ ստեղծուած իրավիճակում իր առաջ աջակցի պահանջներ կը դնեն, որն, ըստ Բլումբերգի, «էրդողանի տնտեսական քաղաքականութեան վերջը կտայ, որը հիմնուած է ցանկացած գնով տնտեսական աճի հասնելու վրայ»:

Էրդողանը փորձում է դիմագրաւել անխուսափելի վերափոխումներին ու դուրս գալ վիճակից նուազագոյն կորուստներով: Դրա համար նա օգտագործում է բոլոր հնարաւոր միջոցները, այդ թւում՝ Հայաստանի, Ռուսաստանի ու ԱՄՆ հետ առեւտուրը: Առաջիմ դա նրան չի յաջողում, որովհետեւ Թուրքիան ու Ռուսաստանը դուրս են մնացել ԱՄՆ ու Չինաստանի միջեւ տեղի ունեցող աշխարհաքաղաքական գործընթացներից:

Թուրքիայի, ցեղասպանութեան ու Արարատի հարցում ԱՄՆ-ն ու Չինաստանը, ըստ երեւոյթին, մեծ տարածաշրջաններ չունեն: Օրերս Հայաստան է հասել Չինաստանի օգնութիւնը, եւ արկղերի վրայ գրուած են եղել խորհրդանշական բառեր. «Թող մեր բարեկամութիւնը բարձր լինի Արարատ լեռից ու երկար՝ Յանցգի գետից»:

Թուրքիայի Արտաքին գործերի նախարարը դիմել է չինացի գործընկերներին՝ պահանջելով բացատրել Հայաստան ուղարկուած

Որոշ «Ընդդիմադիրների» Վերջին Յոյսը

ԱՐՄԵՆ ՕՐԱՆԵԱՆ

Չէ, քաղաքական պայքարում իրենց ընդդիմութիւն հռչակած նախկինները ոչ միայն դադար չեն առնում, այլեւ, մի բան էլ՝ աւելի ու աւելի են կատաղի պայքար մղում կորոնավիրուսի օրերին: Թոււմ էր, թէ հանրային ընդհանուր, պետութեան շահը գոնէ այս օրերին աւելի բարձր պիտի դասէին, բայց պարզուած է, ինչքան գէլի գլխին աւետարան են կարդում...:

Ու ակնյայտ է արդէն, որ կորոնավիրուսն առիթ դարձրածները նման յարձակումներ անում են ոչ թէ գուտ ընդդիմադիր լինելու հանգամանքից ելնելով, ոչ թէ աւտօմատ ռեժիմով, այլ՝ ծրագրուած, գիտակցուած եւ միտումնաւոր: Գիտակցուած, որ այս նեղ վիճակից աւելի լաւ առիթ գուցէ էլ չունենան, այդ պատճառով էլ կարելի է ասել, որ նրանք միջոցների հարցում այլեւս խտրականութիւն չեն դնում: Լուրերում ընթերցում են, որ Վրաստանի ընդդիմադիր գործիչները կոչ են արել միջազգային հանրութեանը այս դժուար պահին օգնել իրենց երկրին, իսկ «մերոնք» արդէն վարակուածութեան ցուցանիշների հարցում Ազրբեջանի հետ են համեմատութիւններ անում:

Այսինքն, Ազրբեջանի իշխանութիւններին հաւատում են, Ազրբեջանի ներկայացրած պաշտօնական թուերը հալած իւղի տեղ են ընդունում, Ազրբեջանի, որտեղ ոստիկանները բռնութիւն էին կիրառում առանց ջրի եւ կիսասոված կարանտինում փակուած քաղաքացիների հանդէպ, Ազրբեջանի, որի քաղաքացիները Ստամբուլի օդանաւայանում ցոյց էին անում եւ յայտարարում, որ իրենք բեռ չեն երկրի համար, ու խնդրում էին իրենց հայրենիք վերադարձնել, Ազրբեջանի, որտեղ կարանտինում մարդկանց պահում են քարանձաւներում, եւ, ի վերջոյ՝ Ազրբեջանի, որին ժամանակին, երբ իրենք իշխանութեան էին, մշտապէս որպէս պաշտպանական վահան էին բերում, թէ լուէք այս կամ այն հարցի մասին, որ Ազրբեջանի ջրաղացին ջուր չլցնէք: Ահա այդ Ազրբեջանին են այսօր տեղական «ընդդիմադիրները» բերում որպէս վստահելի թուերով օրինակ՝ չմոռանալով գուզահեռ ռեպորտաժների հեղեղ պատրաստել այն մասին, թէ որքան «վատ» պայմաններում են Հայաստանում կարանտինում

դեղորայքի արկղերի վրայի գրաւումը: «ԼՐԱԳԻՐ»

գտնուող քաղաքացիները պահուած. «գրեչկան անալի է», «միկրոալիքային վառարան չունեն», «նրբերշիկը առաւօտեան բարակ է, երեկոեան՝ հաստ», որ Հայաստանը մարդկանց թողել է Ռուսաստանում եւ չի ցանկանում հետ բերել, թէեւ արդէն առնուազն երկու չարտերային չուերթով մի քանի հարիւր մարդ են վերադարձրել, ու թէեւ ամենամեծ խնդիրը այն է, որ Ռուսաստանն է փակել չուերթները:

Այո, հասել ենք այնտեղ, որ հայաստանեան ընդդիմադիրներից ոմանք այնքան են ոգեւորուել յարմար առիթով, որ քարոզչական հեղեղում չեն խորշում անգամ դիմել Ազրբեջանի օգնութեանը: Որովհետեւ թքած ունեն մարդկանց վրայ էլ, մարդկանց առողջութեան վրայ էլ, երկրի վրայ էլ: Նրանք, փաստօրէն, անկեղծօրէն ցանկանում են, որ երկիրն այս բարդ վիճակից չկարողանայ դուրս գալ, որ աւելի շատ վարակուածներ ու մահուան դէպքեր լինեն, որ տնտեսական վիճակը (չենք մոռանում, չէ, թէ որ ապիկար իշխանաւորների թալանի արդիւնքում Հայաստանի տնտեսութիւնն իրականում նորմալ չզարգացաւ, ու հարիւր հազարաւոր մարդիկ այդպէս էլ օրուայ հացի փող գտնելու ուղեծրից դուրս չեկան) վատթարանայ, յուսահատուած մարդիկ դուրս գան փողոց, եւ գուցէ այդ ժամանակ իրենք վերջապէս հնարաւորութիւն ստանան վերադարձնել իշխանութիւնը: Սա է այդ մարդկանց յոյսն ու ծրագիրը: Յատկապէս, որ իրենց կարծիքով՝ սա իրենց վերջին շնանն է:

«Ի ԼՈՒԻՐ»

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՅԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՅՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՍՆԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
ՎԱՅԷԱՋԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
Enclosed a check for (one year)
* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
\$ 125,00 (Air Mail) for Canada.
\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: _____
Address: _____
City: _____ State: _____ Zip Code: _____
Country: _____
Tel: _____ Email: _____

ՐԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Լուրջ Առիթ, Ջարդելու Համար Համաճարակի Ողնաշարը». Փաշինեան

Առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստանի մէջ «Քորոնա» ժահրով նոր վարակուածներու թիւը գրեթէ կրկնակի քիչ է առողջացածներէն: Ապրիլի 13-ին, 685 հետազօտութիւն կատարուած է, որմէ 28-ը դրական եղած են, 54 առողջացած մարդ դուրս գրուած է, կայ 2 մահ: «Ֆէյսպուքի» ուղիղ եթերով յայտնեց վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան:

«Այսօր ունենք 786 դէպք, այսինքն՝ դէպքերի որոշակի նուազում ունենք, սա էլ է առաջին անգամ, երբ օրուայ արդիւնքով ոչ թէ վարակակիր հիւանդներու թիւն աճում է, այլ նուազում է», - մանրամասնեց վարչապետը:

Վիճակագրութիւնը թոյլ կու տայ ըսելու, որ հնարաւորութիւն կայ «Չարդելու վարակի ողնաշարը», յայտարարեց վարչապետը: Փաշինեանի համաձայն՝ շատ մեծ բան կարուած է իւրաքանչիւրի անհատական պատասխանատուութենէն. «Իմ գնահատմամբ՝ մենք այս պահին ունենք չափազանց լուրջ առիթ՝ իսկապէս Չարդելու համաճարակի ողնաշարը, եւ դրա համար լաւ լուրերից ոչ թէ մեր զգօնութիւնը պէտք է թուլանայ, այլ լաւ լուրերից պէտք է մեր զգօնութիւնը, կարգապահութիւնը կրկնապատկուի, եռապատկուի, քառապատկուի, որպէսզի մենք միասին կարողանանք բոլոր առաջ այս իրավիճակը յաղթահարել»:

Վարչապետը յիշեցուց, որ պարտաւորութիւնը ուրիշ ուղիով տանեակ հարաւոր քաղաքացիներ կրկին հնարաւորութիւն ունեցած են աշխատանքի երթալու: Գործադիր ղեկավարը այս փուլին կը կարեւորէ գործատուներու պատասխանատուութիւնը, կոչ կ'ուղղէ անոնց, որ հակահամաճարակային միջոցառումներ ձեռնարկեն, իրենց իսկ աշխատակիցներու վարակման հնարաւորութիւնները նուազագոյնի հասցնելու համար:

«Որպէսզի մենք կարողանանք վերջին օրերին նկատուած դրական ընթացքը ոչ միայն պահպանել, այլեւ զարգացնել, այլեւ մեր գործողութիւններով կարողանանք այնպէս անել, որ համաճարակի սրութիւնը, զագաթնակէտը մեզ համար լինի թիկունքում, ոչ թէ առջեւում», - նկատել տուաւ վարչապետը:

Կառավարութեան մէջ իրավիճակը լրջօրէն փոխելու յոյսեր ունին. «Շուտով յոյս ունեմ հնարաւորինս շուտ երեսնեան ամառը, շոգերը կը վերադառնան, որոնք, մասնագէտների ոչ 100 տոկոս երաշխաւորութեամբ, բաց նախնական գնահատմամբ պէտք է նաեւ դրական ազդեցութիւն ունենան համաճարակի առումով: Եւ այս գործօնների համադրմամբ յոյս ունենք, որ մենք կը կարողանանք իրավիճակը լրջօրէն փոխել»:

«Համավարակի Պայմաններուն Մէջ, Որոշ Քաղաքական Ուժեր Հայաստանի Մէջ, Կը Փորձեն Սուտ Քաղաքական Օրակարգ Ստեղծել»

Համավարակի պայմաններուն մէջ, որոշ քաղաքական ուժեր Հայաստանի մէջ կեղծ հաշիւներու միջոցով կը փորձեն սուտ քաղաքական օրակարգ ստեղծել: Այս մասին Ապրիլ 14-ի Ազգային ժողովի նիստի խորհրդարանական ժամի ընթացքին յայտարարեց իշխող «Իմ քայլը» խմբակցութեան պատգամաւոր Անդրանիկ Քոչարեան: Ան նշեց, որ երկրին մէջ «Քորոնա» ժահրի վարակին հետ կապուած, երբ համացանցային իրականութիւնը հասարակութեան կեանքի գլխաւոր տեղերէն մէկը կը գրաւէ, տուեալ քաղաքական ուժերը կը փորձեն օգտուիլ ստեղծուած իրավիճակէն:

«Իմ քայլը» խմբակցութեան պատգամաւոր Անդրանիկ Քոչարեան

ներ, իսկ մամուլը տարածում է դրանք, եւ այդպիսով ստեղծուում է կեղծ հասարակական կարծիք», - յայտարարեց Քոչարեան:

Կը Հիմնանորոգուին Հայաստանի Պետական Նշանակութեան Մայրուղիները

Պետական նշանակութեան մայրուղիներու հիմնանորոգումը ապահովելու նպատակով կառավարութեան կողմէ ընդունած է համապատասխան որոշում:

Ընդհանուր առմամբ, որոշումով նախատեսուած հիմնանորոգող մայրուղիներու երկարութիւնը 33.7 քմ է, որմէ միջպետական նշանակութեան մայրուղիները՝ 10.0 քմ, հանրապետական նշանակութեան մայրուղիները՝ 17.7 քմ եւ մարզային նշանակութեան մայրուղիները՝ 6 քմ:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան

Արցախի Նախագահը Պատրաստ Է Պատասխանելու Ապրիլեան Պատերազմի Քննիչ Յանձնաժողովի Հարցերուն

Արցախի գործող նախագահ Բակո Սահակեան պատրաստ է պատասխանելու Ապրիլեան պատերազմի քննիչ յանձնաժողովի հարցերուն: Ան այս մասին ըսաւ լրագրողներուն հետ հանդիպման ժամանակ:

Բակո Սահակեան յայտնեց, որ յանձնաժողով այցելելու հրաւեր չէ ստացած: «Բաց ամէն դէպքում թէ՛ ես, թէ՛ միւս բոլորը պատրաստ ենք նպատելու յանձնաժողովի գործունէութիւնը տրամաբանական աւարտին հասցնելուն», - նշեց Արցախի նախագահը, ողջունելով երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսեանի որոշումը յանձնաժողովի նիստը այցելելու եւ հարցերուն պատասխանելու մասին:

Յիշեցնենք, որ Սերժ Սարգսեանը մտադիր է յանձնաժողով այցելել 16 ապրիլին:

Մեկնաբանելով Հայաստանի առաջին նախագահ՝ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի, վերջերս ըրած յայտարարութիւնը, Բակո Սահակեան նշեց, որ անոր մէջ ոչ մէկ արտասովոր բան կը տեսնէ: «Բնական է, որ նախկին ղեկավարներն արտա-

Արցախի նախագահ Բակո Սահակեան

յայտն իրենց կարծիքը: Նա պատրաստակամութիւն է յայտնել հնարաւորինս օգտակար լինելու: Ես ծանօթ եմ տարբեր մեկնաբանութիւնների եւ չեմ կարծում, որ այդպէս է: Կարծում եմ, որ նախկին նախագահը օգտակար լինելու պատրաստակամութիւն է յայտնում», - նշեց Բակո Սահակեան:

«Չեմ Կարծեր, Որ Տէր Պետրոսեանի Յօդուածն Ետք Իշխանութիւններուն Դեմ Յարձակումները Պիտի Դադրին»

Երկրորդ եւ երրորդ նախագահներու գրասենեակներէն դեռ չեն արձագանգած Տէր Պետրոսեանի յօդուածին:

«Իմ քայլը» խմբակցութեան պատգամաւոր, Ազգային ժողովի փոխ խօսնակ Ալին Սիմոնեան ըսած է, որ չի կարծեր, թէ լրատուամիջոցներու յարձակումները կը դադրին:

«Ես մեծ կասկածներ ունեմ, որովհետեւ այդ Ձեր նշուած մարդիկ, որոնք զբաղեցրել են, գրաւել են նախագահի պաշտօնը երկու տասնամեակ, հնարաւորութիւն ունեցել են պետականամէտ եւ հայաստանական պատ շատ ու շատ որոշումներ կայացնել եւ չեն կայացրել: Իսկ այսօր կարծում եմ՝ իրենց համար սա միակ հնարաւոր տեղն է, որտեղ իրենք կարողանում են ինչ-որ ձեւով փորձել օրակարգ պարտադրել, որը անում են նիւթականին հաշուին, եւ չզիտեմ, դրա արդիւնաւէտութիւնը միգուցէ իրենք կ'իմանան:

Նախագահ Տէր Պետրոսեանը գիտի, թէ ինչ է կառավարել երկիրը ճգնաժամային իրավիճակներում, եւ կարծում եմ՝ այն միտուլտոն ու այն ամէնը, ինչ այսօր մետադաշտում կատարուում է, իր հետքն է թողել եւ ստիպել է առաջին նախագահին նման յայ-

Ազգային ժողովի փոխ խօսնակ Ալին Սիմոնեան

տարարութիւն անելու: Ես գտնում եմ, որ այն բոլոր քննադատութիւնները, որոնք կարող են լինել եւ կան, մենք կարող ենք քննարկել միասին եւ դա կարող ենք անել նաեւ այս համաճարակը յաղթահարելուց յետոյ, որովհետեւ համաճարակը չի հարցնելու քաղաքական որեւէ նախասիրութեան մասին, ուստի կասկանում եմ այն մտահոգութիւնը եւ հասկանում եմ, թէ ինչ նկատի ունի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր Պետրոսեանը», - ըսաւ Ազգային ժողովի փոխ նախագահը:

«Քորոնա» Ժահրի Դեմ Պայքարի Հաշիւին Փոխանցուած Է 960 Միլիոն Դրամ

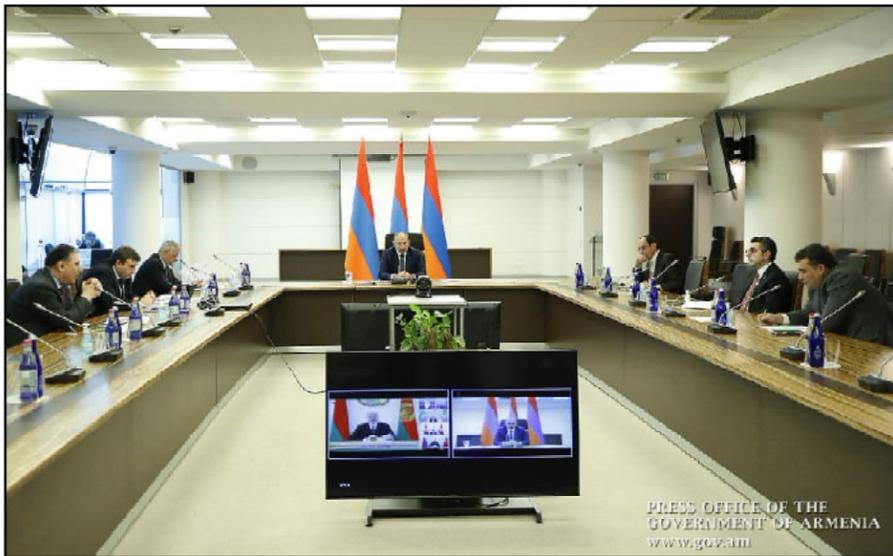
ՀՀ ֆինանսներու (տնտեսական) նախարարութիւնը տեղեկացուցած է, որ 17 մարտ, 2020 թուականին, գանձապետարանը բացուած «Ֆիզիքական անձանց եւ կազմակերպութիւնների նուիրաբերութիւնից պետութեանը, «Քորոնա» ժահրի վարակի (COVID-19) կանխարգելման եւ յաղթահարման ապահովման համար ֆինանսական աջակցութիւն» 900005001947 հաշուին 14 ապրիլ, 2020 թուականի ժամը 18:00-ի դրութեամբ մուտքերը կազմած են 959,997,905,7 դրամ, իսկ մուտքերու ընդհանուր քանակը 3678:

ներ ենք անում, որպէսզի առաջացած տարածքում հնարաւորութիւն ունենանք ներգրաւել նոր

միջոցներ եւ ընդլայնել մեր ծրագրած կամ հնարաւոր գլխաւոր ծախսերի մասշտաբը»:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀՀ-ը Կողմնակից է Համագործակցութեան Փիլիսոփայութեան Վրայ Կառուցուած Մարտավարութեան

Նիկոլ Փաշինեան տեսակապով կը մասնակցի Եւրասիական Տնտեսական Միութեան բարձրագոյն խորհուրդի նիստին

Եւրասիական տնտեսական բարձրագոյն խորհրդի հերթական նիստը կայացած է այսօր տեսակապի միջոցով: Նիստին մասնակցած են Հայաստանի վարչապետը, Ռուսաստանի, Պիեղուստիոյ, Ղազախստանի, ԽՂԵՄ-ի, Կազախստանի, ԽՂԵՄ-ի նախագահները, ինչպէս նաեւ Եւրասիական տնտեսական յանձնաժողովի անձնակազմի նախագահ Միխայիլ Մեանիքովիչը:

ՀՀ կառավարութեան լրատուական բաժնէն յայտնած են, որ վարչապետ Փաշինեան տեղեկատուութիւններ կապուած է Հայաստանի մէջ տիրող իրավիճակին եւ 11 ծրագրերն էր բաղկացած միջոցառումներու փաթեթի մասին: «Շատ փորձագէտներ արդէն համաշխարհային տնտեսութեան մէջ անկում են կանխատեսում, որն իր մասշտապներով համեմատելի կը լինի միայն տնտեսական Մեծ ընկճուածութեան հետ: Ինչպէս այսօր տեսնում ենք, համավարակի սանձման եւ անխուսափելի ճգնաժամի յաղթահարման իրավիճակից դուրս գալու ելքը շատ երկրներ տեսնում են մաքսապաշտպանութեան տրամաբանութեան եւ միջազգային առևտրում սահմանափակող միջոցների վրայ հիմնուած միջոցառումների մէջ:

Որոշ տուեալներով՝ շուրջ 70 երկրներ արդէն արգելքներ կամ

սահմանափակումներ են սահմանել բժշկական միջոցների եւ դեղամիջոցների արտահանման համար: Բացառուած չէ, որ այդ միտումը հետագայում կ'ընդլայնուի՝ ընդգրկելով ապրանքների աւելի լայն տեսականի: Մեզ չի կարող չանհանգստացնել այդ հեռանկարը: Սահմանափակ տնտեսական հնարաւորութիւններով եւ միջոցներով երկրների համար սա կարող է ունենալ ամենածանր հետեւանքները: Մենք այլ ռազմավարութեան կողմնակից ենք՝ մարտավարութիւն, որը կառուցուած է գործընկերութեան եւ համագործակցութեան փիլիսոփայութեան վրայ»:

Նիկոլ Փաշինեան նաեւ նշած է, որ ստեղծուած իրավիճակին մէջ, անթոյլատրելի է այս կամ այն կերպ Եւրասիական Տնտեսական Միութեան (ԵԱՏՄ) ներս ապրանքներու եւ ծառայութիւններու տեղաշարժումը խոչընդոտող միջոցներ ստանձնելը:

Այնուհետեւ ԵԱՏՄ անդամ պետութիւններու առաջնորդները քննարկած են Միութեան տարածքին մէջ «Քորոնա» ժահրի տարածման, կանխարգիլման ուղղութեամբ կատարուած միջոցառումները, ստեղծուած իրավիճակին տնտեսական զարգացումներն ու առկայ խնդիրներու լուծման ուղիւթեամբ համատեղ քայլերը:

Հայաստան Թրքական Կողմէն Քաղաքացիներու Տեղափոխման Հարցէն Չատ Այլ Աջակցութիւն Զէ Խնդրած

Թրքական կողմի հետ համագործակցութիւնը, սահմանափակուած է միայն ՀՀ քաղաքացիներու Հայաստան տեղափոխման ծիրէն ներս, եւ Հայաստանը չէ դիմած այս ծիրէն դուրս որեւէ այլ աջակցութեան խնդրանքով, յայտնած է Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարարութեան խօսնակ Աննա Նաղտալեան:

Ուրբաթ օր, Հայաստան տեղափոխուած են Թուրքիա գտնուող եւ վերադառնալու ցանկութիւն յայտնած 73 քաղաքացիներ: Այս հարցով, ինչպէս նկատել տուած է Աննա Նաղտալեան, ՀՀ Արտաքին Գործոց նախարարութեան պաշտօնական օրակները համագործակցած են Թրքական եւ վրացական համապատասխան մարմիններու հետ:

Թրքական կողմը, սակայն, յայտարարած է, որ նոր «քորոնայ» ժահրի դէմ պայքարի ծիրէն ներս Հայաստան օգնութիւն խնդրած է Թուրքիայէն, եւ վերջինս պատրաստ է տրամադրել այդ օգնութիւնը: Միաժամանակ Թուրքիոյ Արտաքին Գործոց նախարարութիւնը հրաւիրած է Թուրքիոյ մօտ Չինաստանի դեսպանը, Հայաստանին տրամադրուած օգնութեան արկղներու վրայ գրառման առնչութեամբ պարզաբանում տալու համար:

Նկատենք, որ օրերս, Չինաստանէն Հայաստան ուղարկուած մարդասիրական օգնութեան տուփերուն վրայ, Արարատ լեռան յիշատակումը եղած է, որ Թուրքիայ կը գտնուի եւ կը կոչուի Աղբը լեռ: Բժշկական պարագաներով արկղներուն վրայ գրուած էր. «Թող մեր բարեկամութիւնը լինի աւելի բարձր, քան Արարատ լեռը եւ աւելի երկար, քան Եանցցի գետը»:

«Հարկաւոր է նշել, որ Թուրքիայի կողմից Հայաստանի շարունակուող ցամաքային շրջափակման, դիւանագիտական ետաքսութիւնների բացակայութեան պայմաններում երկու երկրների փոխգործակցութեան հնարաւորութիւններն էականօրէն սահմանափակ են եւ պահանջում են իրական բարի կամք ու վստահութեան ստեղծում: Յաւօք սրտի, Թուրքական կողմից «քորոնայ» ժահրի դէմ պայքարի համաթեքսթում հնչած որոշ եայտարարութիւնները չեն նպաստում համագործակցութեան ապաքաղաքականացում եւ մարդասիրական միջավայրի ձեւաւորմանը: Եատկապէս ափսոսանքի է արժանի երրորդ երկրի կողմից Հայաստանին տրամադրուող աջակցութեան, ժողովուրդների բարեկամութեան եւ ազգային խորհրդանիշների հանդէպ անյարգալից վերաբերմունքը ու անհարկի քաստանում, դուք ինչպէ՞ս էք այդ տեսչական ստուգումները բաւարար մակարդակի անելու Ափրիկէում: Մենք սկսեցինք ուսումնասիրել եւ հասկացանք, որ լուրջ խնդիր է, որ մենք որպէս կոմիտէ որեւէ ժամանակահատուածում չենք ունեցել ուղիղ կապ այդ տարբեր պետութիւնների քաղաքացիական օրագնացութեան հետ: Այսինքն՝ 100 տոկոսանոց անկախ ստուգումներ չենք կարող իրականացնել: Եւ հաշուի առնելով դա՛ մենք յստակ քայլեր ենք արել այդ ուղղութեամբ, որ ապագայում էլ չկարո-

Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարարութեան խօսնակ Աննա Նաղտալեան

ղաքականացումը», - յայտարարած է ՀՀ Արտաքին Գործոց նախարարութեան խօսնակը:

Թուրքիոյ նախագահ՝ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան պատրաստակամութիւն յայտնած է դեղորայքային օժանդակութիւն ցուցաբերել Հայաստանին, համավարակի դէմ պայքարելու համար, ինչպէս նաեւ դիւրացնել Թուրքիայէն հայրենիք վերադառնալու ցանկացող Հայաստանի քաղաքացիներու մեկնումը: Այս մասին էրտողան յայտնած է Պոլսոյ Հայոց պատրիարք Սահակ արքեպիսկոպոս Մաշալեանի հետ կայացած հեռախոսազրոյցի ժամանակ, կը տեղեկացնէ Պատրիարքարանի պաշտօնական կայքէջը:

Թուրքիոյ նախագահը նաեւ շնորհակալութիւն յայտնած է Պատրիարքարանին եւ հայկական հիմնադրամներուն, «Քորոնա» ժահրի համաճարակի յաղթահարման նպատակով իր նախաձեռնած դրամահաւաքին միանալու համար: Աւելի կանուխ, Պոլսոյ Հայոց պատրիարքարանն ու Հայկական հիմնադրամներու միութիւնը դրամահաւաքին ընդհանուր առմամբ 600 հազար Թրքական լիրա՝ շուրջ 88 հազար տոլար նուիրաբերած են:

Թուրքիոյ նախագահը հետաքրքրուած է պատրիարքի որպիսութեամբ եւ հարցուցած հայ համայնքի կարիքներուն մասին:

Էրտողանը հեռախոսազրոյց ունեցած է նաեւ համաճարակային բուժօգնական զարմած Սուրբ Փրկիչ հայկական հիւանդանոցի հոգաբարձուներու խորհուրդի ատենապետ՝ Պետրոս Շիրինօղլուի հետ:

Հայ համայնքի առաջնորդներու հետ Թուրքիոյ նախագահի գրոյցներէն ժամեր առաջ Պոլսոյ «Աքսարայ» կայարանէն դէպի Հայաստան ծամբայ ելած են երեք հանրակառքեր, տուն տանելով 66 հայաստանցիներ:

«Մենք Այլեւս Պիտի Զուլեմանք Օդանաւայի Ընկերութիւն, Որ Թռիչքներ Կատարէ Դէպի Ափրիկէ». Տաքեւիկ Ռեւազեան

Քաղաքացիական ավիացիայի (օդագնացութեան) կոմիտէի նախագահ Տաքեւիկ Ռեւազեանը տեսակապի միջոցով պատասխանելով լրագրողներու հարցերուն, անդրադարձաւ այն խնդրին, թէ ինչ քայլեր կ'առնուին ավիացիայի (օդագնացութեան) ոլորտէն ներս, մասնաւորապէս, դէպի Ափրիկէ չուերթներու վերահսկողութեան ուղղութեամբ, որոշ շուրջ վերջին շրջանին բուռն քննարկումներ կ'ըլլան:

Ռեւազեան ըսաւ, որ Նոյեմբերին, Պրիւքսէլ կայացած նիստին ներկայացուցած են, թէ ինչ քայլեր կ'առնէ Հայաստանը, որպէսզի ստեղծուած իրավիճակէն դուրս ելլէ: «Եւ այնտեղ հիմնական շեշտադրումներից մէկն այն էր, որ մենք ունենք օդանաւային ընկերութիւններ, որ գրանցուած են Հայաստանում, բայց չուերթներ են իրականացնում Ափրիկէ-

Քաղաքացիական ավիացիայի (օդագնացութեան) կոմիտէի նախագահ Տաքեւիկ Ռեւազեան

ում: Եւ իրենք ասում են՝ եթէ դուք չէք կարողանում պատշաճ տեսչական ստուգումներ անէք հենց Հա-

յաստանում, դուք ինչպէ՞ս էք այդ տեսչական ստուգումները բաւարար մակարդակի անելու Ափրիկէում: Մենք սկսեցինք ուսումնասիրել եւ հասկացանք, որ լուրջ խնդիր է, որ մենք որպէս կոմիտէ որեւէ ժամանակահատուածում չենք ունեցել ուղիղ կապ այդ տարբեր պետութիւնների քաղաքացիական օրագնացութեան հետ: Այսինքն՝ 100 տոկոսանոց անկախ ստուգումներ չենք կարող իրականացնել: Եւ հաշուի առնելով դա՛ մենք յստակ քայլեր ենք արել այդ ուղղութեամբ, որ ապագայում էլ չկարո-

ղանան օդանաւային ընկերութիւնները գրանցուել Հայաստանում ու չուերթներ իրականացնել Ափրիկէում», - ըսաւ Ռեւազեան:

Ռեւազեան նշեց, որ լուրջ միջադէպեր եղած են Ափրիկէ, արտահերթ ստուգումներ կատարուած են, որոշ հետեւանքով «Տարօն Ավիա» ավիաընկերութեան օդանաւային ընկերութեան գործունէութիւնը կասեցուած է, յետոյ այն փակուած է:

Յայտնենք որ, կասկածներ կան որ Հայաստանեան այս ընկերութիւնները Ափրիկէի մէջ գէնքի վաճառքով կը զբաղին:

«Հայաստան» Հիմնադրամը 208 Հազար Տոլար Հանգանակած է Առողջապահութեան Ոլորտին Օժանդակելու Նպատակով

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը, միանալով COVID-19 համաճարակի դէմ պայքարին, 18 Մարտին սկսեալ, նախաձեռնած է առցանց դրամահաւաք-արշաւ, որու ընթացքին հաւաքագրուած ամբողջ գումարը ուղղուած է առողջապահութեան ոլորտին անհրաժեշտ բարձրորակ բժշկական պարագաներու ու սարքերու ձեռքբերման եւ տրամադրման, ինչպէս նաեւ հրատապ անհրաժեշտութիւն ունեցող այլ կարիքներուն:

13 Ապրիլի դրութեամբ, հիմնադրամի հաղորդագրութեան համաձայն, առցանց դրամահաւաք-արշաւի հաշուհամարին արդէն հաւաքագրուած է 208 հազար 620,43 տոլար, նախատեսուած 200 հազար տոլար գումարի 104,31 տոկոսը: «մեր հայրենակիցների համախմբման եւ աշխոյժ մասնակցութեան արդիւնքում հիմնադրամի յայտարարած գումարի շեմն արդէն իսկ հատուած է, ուստի այժմ նոր նշաձող է սահմանուում՝ այն է 250 հազար ԱՄՆ տոլար», - նշուած է հաղորդագրութեան մէջ:

«Հիմնադրամի անունից ցանկանում եմ շնորհակալութիւն յայտնել առցանց գրանցուած աւելի քան 200 անհատ նուիրատուներին՝ վստահութեան եւ շարունակական աջակցութեան համար: Մեր այս նախաձեռնութեանն են միացել աշխարհի հայ համայնքները, կազմակերպութիւններն ու անհատները Միացեալ Նահանգներից, Ֆրանսայից, Միացեալ Թագաւորութիւններից, Պրագից, Գերմանիայից, Իտալիայից, Հոլանտայից, Իրլանտայից, Ռուսաստանից, Արժանութիւնից, Աւստրիայից եւ Ինաստանից՝ սատարելով այս հայրենասուէր ծրագրին:

որին: Շնորհակալութիւն ենք յայտնում նաեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցու Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան ափի Կիրիլիոս թեմի Ազգային առաջնորդարանին եւ Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութեանը՝ խոշոր դրամական նուիրատուութիւնների համար», □ նշած է հիմնադրամի գործադիր տնօրէն Հայկակ Արշամեան:

Հանգանակուած գումարէն 130 հազար տոլար արդէն իսկ ծախսուած է բարձրորակ բժշկական պարագաներ եւ սարքէր ձեռք բերելու համար: Բացի այդ, Ռուսաստան գտնուող 60 հայրենակից, հնարաւորութիւն ստացած է ետուակ չուերթով անվճար վերադառնալ հայրենիք: Մնացեալ միջոցներու տնօրինման համար ներկայիս կը կատարուին կարիքներու գնահատում:

Բացի դրամահաւաք-արշաւէն «Հայաստան» հիմնադրամի տեղական մարմիններու, տարբեր երկիրներու հայկական բարեգործական կազմակերպութիւններու կողմէն այլ օժանդակութիւն եւս կը տրամադրուի Հայաստանին եւ Արցախին «քորոնայ» ժահրի դէմ պայքարի ծիրէն ներս: Մասնաւորապէս, շուտով Հայաստան կը հասնի 60 հեռահար Չերմաչափ եւ 20 թթուածինի խտացուցիչ սարք, 8 արհեստական շնչառական համակարգ, մէկ ամիս առաջ արդէն իսկ տրամադրուած են մեծաքանակ կանխարգելիչ, պաշտպանիչ, ինչպէս նաեւ ախտահանիչ բժշկական պարագաներ, ետուակ պաշտպանիչ հանդերձանք եւ սարքէր:

Դրամահաւաք՝ արշաւի վերաբերեալ ամփոփիչ հաշուետուութիւնը կը ներկայացուի ծրագրի աւարտին:

Արցախի Սէջ Յայտարարուած է Արտակարգ Իրավիճակ

Արցախի նախագահ Բակո Սահակեան ուղերձով դիմած է քաղաքացիներուն եւ տեղեկացուցած, որ ստորագրած է հրամանագիր Արցախի մէջ նոր «քորոնայ» ժահրի հիւանդութեան տարածման կանխարգիլման եւ «քորոնայ» ժահրի համաճարակի սպառնալիքէն բնակչութեան պաշտպանութեան նպատակով արտակարգ իրավիճակ յայտարարելու մասին, յայտնած են նախագահի աշխատակազմէն:

Նախքան այդ, Սահակեան կայացուցած է «քորոնայ» ժահրի տարածման կանխարգիլման աշխատանքները համակարգող միջգերատեսչական յանձնաժողովի ընդլայնուած նիստ:

Ան իր ուղերձով նշած է, որ արտակարգ իրավիճակ կը եայտարարուի 12 ապրիլի ժամը 22:00-էն սկսեալ մինչեւ 12 մայիսի ժամը 22:00-ը ներառեալ:

Արտակարգ իրավիճակի իրաւական կարգը ապահովող ուժերու եւ միջոցներու միասնական ղեկավարումը կատարելու նպատակով, ստեղծուած է պարէտատուն: Պարէտատան ղեկավար

նշանակուած է պետական նախարար Գրիգորի Մարտիրոսեան:

«Հրամանագրով սահմանուէլ են արտակարգ իրավիճակի ժամանակ կիրառուող միջոցառումները եւ իրաւունքների ու ազատութիւնների ժամանակաւոր սահմանափակումները, արտակարգ իրավիճակի իրաւական ռեժիմն ապահովող ուժերն ու միջոցները», - նշած է Բակո Սահակեան:

Միաժամանակ ան յայտարարած է. - «վստահ եմ, որ մեր ժողովրդի իմաստնութեան, կարգապահութեան եւ բարձր քաղաքացիական պատասխանատուութեան շնորհիւ կը կարողանանք յաղթահարել բոլոր դժուարութիւնները, արդիւնաւէտօրէն լուծել ծագող խնդիրները եւ միաժամանակ օրէնքով սահմանուած կարգով անցկացնել մեր երկրի համար այս կարեւորագոյն համապետական միջոցառումը, ինչպիսին է Արցախի նախագահի ընտրութիւնը՝ ձեռնարկելով անհրաժեշտ միջոցներ բնակչութեան առողջութեան պահպանման ուղղութեամբ:

National Geographic. Յեղասպանութենէն Յետոյ, Աճիի Աւերակները Դարձած են Հայաստանի Կորուստներու Մասին Յիշատակի Խորհրդանիշներէն Մէկը

National Geographic յայտնի ամսագիրը հրատարակած է Հայաստանի հնագոյն մայրաքաղաք Անիին նուիրուած յօդուած: Ըստ յօդուածի հեղինակ Անթոնիօ Ռաթիի, 10-րդ դարուն «հազար ու մէկ եկեղեցիներու» քաղաքը դարձած է Հայաստանի մայրաքաղաքը եւ 100 հազար մարդու տունը:

«Սեւ եւ կասպից ծովերու միջեւ առեւտրային ուղիներու երկայնքով անոր ռազմավարական դիրքը, Անին դարձուցած է գրաւիչ տիրակալութիւն, հարիւրամեակներ շարունակ քաղաքը մատնելով ներխուժումներու, եւ վերջապետութեան լքուածութեան երկար ժամանակահատուածի», - նշած է հեղինակը:

«Հայաստանի միջնադարեան թագաւորութիւնը ժամանակին տարածուած է ժամանակակից պետութեան սահմաններէն հեռու: Հին ժամանակներուն այս հողերը անցած են պարսիկներու, սելեւկեաններու, պարթեւներու եւ հռոմէացիներու վերահսկողութեան տակ», - նշած է հեղինակը աւելցնելով, որ անկախ այս կայսրութիւններու վերելքներուն ու անկումներուն, Անիի մէջ գերակշռած է հայ ինքնութիւնը:

«Քաղաքի անխռով աւերակները, գոր դարեր շարունակ լեփլեցուն էր բանակներով, հայերու համար միշտ յատուկ վայր եղած է: Հայոց ցեղասպանութենէն յետոյ այս վայրը դարձած է Հայաստանի կորուստներու մասին յիշատակի եւ անոր զարմանահրաշանկութեան խորհրդանիշներէն մէկը», - եզրափակած է հեղինակը:

Արայիկ Յարութիւնեան Չայներու 87 Տոկոսով Ընտրուած է Արցախի Նախագահ

Շարունակուած էջ 1-էն

պանդեմիայի պարտադրած բարդ պայմաններում մենք բոլորս կարողացանք առանց ցնցումների յաղթահարել քուէարկութեան 2 փուլերը:

«Քուէարկութեան ակտիւութեան թեմայով դատողութիւնները թողնենք քաղաքագէտ-վերլուծաբաններին: Իմ կարծիքը հետեւեալն է. մեր հայրենակիցների մի մասը՝ ե՛ւ իմ, ե՛ւ միւս թեկնածուի կողմնակիցներից, գուցէ թէ մտածեց, որ ընտրութեան արդիւնքը կանխորոշուած է, եւ իր մասնակցութիւնն այդքան էլ պարտադիր չէ»:

Արայիկ Յարութիւնեանին առաջին շնորհաւորներէն եղաւ Հայաստանի նախագահ Արմէն Սարգսեան: Ինչպէս կը յայտնեն

նախագահի աշխատակազմէն, Արմէն Սարգսեան հեռձայնային գրոց ունեցած է Արցախի ընտրեալ նախագահ Արայիկ Յարութիւնեանի հետ, շնորհաւորած է ընտրութիւններու երկրորդ փուլին յաջողութեան հասնելուն եւ նախագահի բարձր պաշտօնին ընտրուելուն աւթիւ:

Յիշեցնենք՝ երկրորդ փուլին մասնակցելու իրաւունք ստացած էին Արայիկ Յարութիւնեան եւ գործող արտաքին գործոց նախարար Մասիս Մայիլեանը:

Առաջին փուլին՝ Մարտ 31-ին, Յարութիւնեան ստացած էր ձայներու 49,2 տոկոսը, իսկ Մայիլեանը՝ 26,4 տոկոսը:

Առաջին փուլէն յետոյ Մայիլեան կոչով հանդէս եկաւ՝ ընտրողներուն յորդորելով չմասնակցիլ երկրորդ փուլի քուէարկութեան:

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱԿԱՍԱԳԵԼԻ ԱՂԲԻՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
(626) 797-7680

Մտախոհութիւն Կամ Խորհրդածութիւն (Meditation)

ՄԵԹՐ ՊԱՐԳԵԻ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Պարոյր Սեւակի ինքնախօսութիւնը՝ իր հռչակաւոր «Ծերանում ենք» բանաստեղծութեան մէջ, կը խօսի դաւադիր ոտքերու մասին, որոնք դարձած են ընտանեակի և տնասէր: Այս օրերուն, դաւադիր ոտքեր չունեցողներն իսկ դարձած են պարտադրաբար ընտանեակի ու տնասէր՝ ի հետեւանք անողոք համաճարակի մը, որ թագակիր շատուածի մը կերպարանքով ծունկի բերած է մարդկութիւնը: Ընկերային կեանքով ճանչցուող եւ գործող քաղաքակրթութիւնը անաւոր վտանգի առջեւ գտնուելով՝ տեղի տուած է կենսական կեանքի պահանջներուն, եւ ամէն մարդ դարձած է տեսակ մը ինքնասէր ու եասէր, մտահոգ՝ իր անձնական ու սեփական կեանքով: Մէկ ընտանիքի անդամները գիրար Զվարակելու վախով լեցուած՝ դադրած են սիրոյ նշաններ ցոյց տալ, եւ համբուրու-

լու կամ ողջագործուելու փոխարէն՝ հեռուէն-հեռու սիրոյ արտայայտութիւններ փոխանակելով կը շարժին: Աստուած իմ, այս ինչ օրերու հասանք:

Ներկայ իրավիճակին առջեւ մարդ կը տարուի իր մեկուսացած կեանքը ձեռով մը տանելի դարձնել եւ օրուան երկար ժամերը հեռատեսիլ դիտելով ու բան մը կարգալով անցընել: Հոգեբան մասնագէտներ կը յանձնարարեն օրական ժամ մը գրնէ մտախոհութեան կամ խորհրդածութեան (meditation) մտային մարզանք կատարել: Կըսուի, թէ մտախոհութիւնը մեզի կու տայ ազատութիւնը ըլլալու այն ինչ, որ կը փափաքինք ըլլալ, փոխանակ ըլլալու այն ինչ, որ վիճակուած ենք ըլլալու...: Այսպէս կը բացատրէ մասնագէտ մտախոհ մը: Խորհրդածութիւնը մեզ կը մղէ զոք աչքերով թռչելու հեռուները, հեռու՝ մեզ չարչրկող ամէնօրեայ հոգերէ, անձկութիւններէ ու ճնշումներէ, եւ

ճամբորդելու դէպի ներաշխարհ մը, որ մերն է, մեր հոգեոյն տաճարն է: Բայց մտախոհութիւնը կը պահանջէ տեղ մը, անկիւն մը մեկուսանալու, առանձնանալու, անխռով մթնոլորտ մը ունենալու կարելիութիւնը: Այս համաճարակը սակայն առանձնացումը կը դարձնէ պարզեւ մը աղքատին համար, որ դժուարաւ կրնայ զայն ունենալ եւ մեծապէս թանկ է իրեն համար: Անձնական, սեփական ու հսկելի տեղ կամ միջոց ունենալը համաճարակի այս ընթացքին՝ դարձած է դասակարգային բաժանումի նոր երեւոյթ, որեւէ ատենէ աւելի կենսական ունեցողին համար, բայց մահացու՝ չունեցողին համար: Բազմութեան մէջ ըլլալու եւ գտնուելու վիճակները բազմանգամ աղքատ ընտանիքներուն՝ կարելի չեն դարձներ, որ անոնք հետեւին ցուցմունքներուն ու յանձնարարականներուն, որոնք կը տրուին այս համաճարակի ընթացքին, որ իրարմէ հեռու մնանք առնուազն երկու մեթր: Տունը մնա՛ (stay at home) կամ «shelter in place» պետական տնօրինումները կամ յանձնարարականները կարելի չէ կիրարկել աղքատներուն կողմէ, որոնք յաճախ չունին ապահով, կայուն ու սեփական երդիք մը: Շատեր ստիպուած են հանրային տեղերու մէջ գտնուիլ, -ինչպէս հանրակառքով ճամբորդելու կամ ապրուստ մը ճարելու պարտադրանքով,- փստավարակումի առաջին գիծերուն վրայ ըլլալով:

Պատկաձեւ ժահրին պատճառաւ վնասուած մեր ընկերային կեանքին կողքին վնասուած են նաեւ մեր ազգային մեծարժէք իմաստներ կայացնող բոլոր խմբային արտայայտութիւնները: Վարչապետ Փաշինեանի կողմէ կատարուած ֆեյսպուքեան ծանուցումէն իմացանք, թէ Ապրիլեան Եղեռնի հանրային քայլարշաւը դէպի Միջին Արեւելու ջնջուած է, ինչպէս նաեւ Շուշիի

ազատագրման (Մայիս 7) ու Հայրենական Մեծ Պատերազմի յաղթանակին (Մայիս 8) նուիրուած ժողովրդային տօնակատարութիւնները: Լիբանանի մէջ, ուր մեծ խանդավառութեամբ ամէն տարի կը նշուէր Ապրիլեան Եղեռնի յիշատակը քայլարշաւներով ու հանդիսութիւններով, այս տարի հոն եւս ջնջուած են տօնակատարութիւնները:

Նախապէս ծանուցուած էր արդէն տարիով մը յետաձգումը Թոքիդի Ողիմպիական Խաղերուն եւ ամէնուրեք փակ են դռները մարզարաններուն ու խաղավայրերուն:

Այս բոլորին հետ միասին, բախտաւորները, որոնք չունին ապրուստի հոգ եւ ունին հանդարտ ու ապահով երդիք մը իրենց գլխուն վրայ, կրնան իրենց ժամերը անցընել խորհրդածութեան միջոցաւ՝ մտային մարզանք կատարելով: Գոց աչքերով իրենց ներաշխարհին մէջ բանալ հորիզոններ՝ հեռուն գացող ու տեսնող, եւ ապրումներով մխիթարուիլ, որովհետեւ հեռուները բարձունքէ մը միայն կ'երեւին: Վախի դաժան այս օրերուն, երբ արտօնուած չէ գիրար տեսնել ու իրարու այցելել, մենակութեան մեր բանտի խուցերէն կարելի է դուրս գալ միայն երեւակայութեամբ, որ ո՛չ բանտ կը ճանչնայ, ո՛չ ալ արգելք: Գոց աչքերով կեդրոնանալ սիրելիի մը դէմքին վրայ՝ անոր հետ լուռ գրուցելու եւ հետը ժամ մը քալելու ..... կամ զոք աչքերով լսելու երգ ու երաժշտութիւն, որոնք քեզ կը տանին հեռուն անցեալի, որուն մէջ կար քիչ մը ուրախութիւն, եւ այդ ուրախութեան մէջ կար շատ մեծ ներկայութիւն ջերմ հարազատներու, ընկերներու ու բարեկամներու: Գոց աչքերով մտախոհելու, որ «ձախող օրերը ձմռան նման կու գան ու կ'երթան, վհատելու չէ, վերջ կ'ունենան, կու գան ու կ'երթան»:

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION
ՀԱՅԱՎԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Announces the opening of the
2020 AEBU Scholarship Program
Empowering Our Youth for a Brighter Future

To apply, visit our website
WWW.AEBU.ORG

APPLY NOW
Through June 30, 2020

All eligible undergraduate students of Armenian descent are invited to apply.

626•344•7321
AEBU SCHOLARSHIP FUND COMMITTEE
1060 North Allen Avenue • Pasadena, CA 91104

BLOOD DRIVE

GIVE BLOOD
SAVE A LIFE

Sponsored by
Armenian Educational Benevolent Union

Conducted by
American Red Cross

STEP UP! GIVE LIFE...
DEDICATED TO THE MEMORY OF THOSE WHO PERISHED IN 1915 AND THOSE WHOSE LIVES WERE SAVED BY HUMANITY

FRIDAY, APRIL 24, 2020
2:00pm - 8:00pm

AEBU Center
1060 North Allen Avenue, Pasadena, CA 91104

Schedule your Appointment
Visit www.redcrossblood.org and enter sponsor code **AEBU**

For more information
Contact AEBU at **626•344•7321**

Due to the COVID-19 crisis and cancellations of previously scheduled blood drives, and in its effort to maintain sufficient supply of blood and carry out their lifesaving mission, the American Red Cross urges healthy, eligible individuals to donate blood.

Massis Weekly

Volume 40, No. 14

Saturday, APRIL 18, 2020

Araik Harutyunyan Elected as President of Artsakh

STEPANAKERT — According to official results of presidential runoff elections in Artsakh, businessman and former Prime Minister Araik Harutyunyan, has cruised to a comfortable victory.

The Central Election Commission of Artsakh shows that Harutyunyan received 88% of the votes (39,860), while Masis Mayilyan received 12% of the votes (3,784).

The second round of election turnout was 45% of eligible voters. The total number of voters in Artsakh is 104,777.

Speaking after the announcement of his victory, Harutyunyan stated the economic fallout from coronavirus will be his administration's first major challenge.

"We must unite not only in Artsakh but also ... rally around Armenia's authorities as they now bear the main burden of responsibility for addressing that problem," he told reporters. "Schadenfreude and political disagreements are our main enemy on this front."

Armenian President Armen Sargsyan and Prime Minister Nikol Pashinyan congratulated Araik Harutyunyan on his victory.

Prime Minister Pashinyan also congratulated Artsakh Armenians on completing the elections. "They mandated authorities to further strengthen the security of Artsakh and represent it in the peace process," Pashinyan tweeted on Wednesday. "You have received the mandate of the people of Artsakh to strengthen Artsakh's security, enhance the economy and build a society hinged on democratic values, human rights and fundamental liberties. We continue our close cooperation with Artsakh to reach our common goals."

President-elect Harutyunyan held a consultative meeting with political forces in Artsakh and affirmed his readiness to cooperate with all. "I am ready to cooperate with everyone. I have mentioned the agenda – a general social-economic program, the Karabakh issue, security, and harmonious work with the government of Armenia. I am ready to cooperate with everyone around this agenda. Soon I will start meetings with parliamentary political parties, and I am open for cooperation with non-parliamentary political parties as well," Harutyunyan said.

ACA Congratulates Araik Harutyunyan

Armenian Council of America extends congratulations to Araik Harutyunyan for winning the Presidential runoff election in Artsakh.

As his new administration will bear the burden of the coronavirus pandemic, and increases in Azeri aggression, we are confident in his leadership to safeguard the people of Artsakh.

Armenian Council of America has always championed the self-determined sovereignty of Artsakh. ACA will continue to advocate for Artsakh's independence and territorial integrity in the United States and around the world. We look forward to continuing our cooperation with President Sahakyan's government and President-

Elect Harutyunyan's forthcoming administration.

We wish President-Elect Harutyunyan success and vigilance in the years to come.

Armenia Denies Asking for Turkish Coronavirus Aid

YEREVAN (RFE/RL) — The Armenian government flatly denied on Monday a senior Turkish official's claim that it has asked Ankara to send medical supplies needed for tackling the spread of coronavirus in Armenia.

Turkish President Recep Tayyip Erdogan's top adviser and spokesman, Ibrahim Kalin, claimed over the weekend that Yerevan requested medication. "Our president has approved this request and our Health Ministry is running the process," he told the CNNTurk TV channel.

The Armenian Foreign Ministry insisted, however, that its officials "interacted" with relevant Turkish authorities with the sole aim of evacuating Armenian citizens from Turkey.

"The cooperation with the Turkish side occurred exclusively within this framework, and Armenia did not ask for any other assistance beyond this framework," the spokeswoman for the ministry, Anna Naghdalyan, said in written comments.

Naghdalyan said that buses carrying 73 Armenians who lived and worked in Istanbul arrived in Armenia via Georgia on Friday. She stressed that Armenia has also been trying to repatriate its citizens from other "countries severely hit by the COVID19 pandemic."

Erdogan reportedly expressed readiness to assist in the repatriation of Armenian nationals when he spoke to the spiritual leader of Turkey's ethnic Armenian community, Patriarch Sahak Mashalian, by phone on April 8. According to the Armenian Patriarchate of Istanbul, Erdogan also said that Ankara is ready to provide Yerevan with medicines used for treating

coronavirus.

Commenting on that report, Naghdalyan said on April 9 that such an issue "is not on our agenda."

The Turkish authorities have reported over 61,000 coronavirus cases and 1,296 deaths resulting from them as of Monday, compared with just over 1,000 cases and 14 deaths recorded in Armenia.

Armenia and Turkey do not have diplomatic relations. Successive Turkish governments have also kept the border between the two neighboring states closed because of the unresolved conflict over Nagorno-Karabakh.

Naghdalyan said on Monday that any potential Turkish-Armenian cooperation is "significantly limited" the Turkish blockade. "Unfortunately, some statements made by the Turkish side in the context of fighting against COVID-19 do not contribute to creating a depoliticized and humanitarian environment for cooperation," added the Armenian official.

Vrej Agajanian Selected as Glendale Mayor

Glendale, CA — On Monday, April 13, 2020, Glendale City Council Member Vrej Agajanian was selected as the City's Mayor by fellow council members. Agajanian takes over the position from outgoing Mayor Ara Najarian. This is Agajanian's first time serving in the position of Mayor.

Agajanian was first elected to office in April 2017. During his tenure, he has also served as chair of the Glendale Housing Authority and commission/board member on the Burbank-Glendale-Pasadena Airport Authority. In addition to serving on the City Council, Agajanian is a member and past President of the Armenian Engineers and Scientists of America, is a board member on the Glendale Police Foundation, and member and past board member of the Glendale Kiwanis Club. Over the years, he has also served as chairman of the Board of Trustees of the Armenian Society of Los Angeles, Auditor of the DM Educational Found-

ation, and chairman of the Shushi Orphanage School Board of Trustees.

He is a television host and commentator, CEO of two local television stations, and holds a California Certified Professional Engineer degree. He is married to Dina Agajanian and they have two grown children.

Armenian Government Extends State of Emergency for Another 30 Days

1036 Coronavirus Cases Reported as of Wednesday

YEREVAN (Arka) — At an extraordinary meeting on Monday, the government of Armenia decided to extend the state of emergency declared from March 16 to April 14 for another 30 days – May 14, 2020 inclusive.

Justice Minister Rustam Badasyan, speaking about the legality of the decision to extend the state of emergency, said that if the grounds that served as the reason for declaring the state of emergency remain, the government has the right to extend the duration of the state of emergency, maintaining the established procedure.

He said that some changes were made to the decision on the state of emergency. In particular, the restrictions stipulated by the 7th provision of the state of emergency regime were completely removed.

“This provision applies to restrictions on the work of the media in providing information about the epidemic. If our monitoring shows that fake news will be actively disseminated, we will be able to apply this restriction again,” Badasyan said.

He also noted that another amend-

ment stipulates that the Judicial Acts Compulsory Enforcement Service will not apply measures and impose administrative arrest due to non-payment of parking fees and administrative fines of the traffic police for the entire period of the emergency.

At the same time, he added that immediately after the elimination of the state of emergency, all procedures will operate in normal mode.

Another limitation applies to property rights. As the minister explained, a number of aspects are implied according to which voluntary restriction of property rights is possible if this comes from measures related to the use of emergency situations, for example, the placement of patients in any territory.

As of April 15, there were 1,111 confirmed cases of infection with the coronavirus, 297 cured patients and 17 deaths in Armenia, the National Center for Disease Control and Prevention says in its daily report.

According to the center, in total, 9,095 tests have shown the coronavirus-negative result. Some 797 are being treated in hospitals now.

Artsakh Declares State of Emergency,

STEPANAKERT (Armradio) -- Artsakh has declared a state of emergency to curb the spread of the novel coronavirus.

President Bako Sahakyan said in an address that the necessity to take additional steps and measures stems from the recently confirmed cases in the republic.

The state of emergency will be in place until May 12.

Commandant's Office has been set up to coordinate the preventive measures. State minister Grigori Martirosyan has been appointed Com-

mandant.

“I am confident that due to the wisdom, discipline and high civic responsibility of our people we will be able to overcome all difficulties, effectively solve the problems and, at the same time, conduct an important event like the elections of the President of the Republic, taking all necessary measures to protect the health of the population,” President Sahakyan said.

He urged all citizens to strictly follow the implementation of the envisaged measures and instructions.

European Parliament Pushes for Eastern Partners' Greater Integration

Foreign ministers pose for a family picture after a joint Foreign Affairs Council/Eastern Partnership meeting at the European Council in Brussels in May 2019.

BRUSSELS-- The European Parliament will call for the creation of a "common economic space" between the EU and the six former Soviet republics of its Eastern Partnership program as part of a process of "gradual integration" into the bloc, according to a draft report seen by RFE/RL on April 15.

The parliamentary draft report document is to be debated by the European Parliament's Foreign Affairs Committee in the coming weeks and could potentially be endorsed by the full chamber in May.

A Brussels summit bringing together the leaders of the 27 EU member states with those of the six Eastern Partnership members is scheduled for June 18. But several EU diplomats told RFE/RL the gathering might be postponed to the second half of the year due to the coronavirus pandemic.

In a veiled reference to Russia, which has vehemently opposed efforts by countries of the ex-Soviet bloc to get closer to the EU and NATO, the European Parliament will "confirm the sovereign right of the Eastern part-

ner countries to freely choose their individual level of cooperation or integration with the EU," according to the draft report.

The Eastern Partnership program was launched in 2009 and is meant to bring the six former Soviet republics closer to the EU without clearly offering future membership.

Georgia, Moldova, and Ukraine have since inked association agreements with the EU, including free-trade deals, but several member states have been reluctant to discuss the issue of these countries' eventual membership.

The European Parliament, which has in the past called for further enlargement to the east, states in the draft report that "while accession is not foreseen under the framework of the Eastern Partnership, the Eastern Partnership policy can facilitate a process of gradual integration to the EU."

The document adds that the European lawmakers want to "embark on a process to create a common eco-

Armenia Suspends Public Commemoration Events on Armenian Genocide Day

YEREVAN -- Public commemoration events for the Armenian Genocide Commemoration Day (April 24), the Shushi Liberation Day (May 8) and Great Patriotic War Victory Day (May 9) will not take place in Armenia due to the coronavirus situation, Prime Minister Nikol Pashinyan said on social media.

He said that “It’s obvious that if we allow those events to be organized as usual, we’ll have an uncontrollable outbreak of the epidemic, hence citizens’ participation in these events must be limited.”

He said that only “protocol events” will take place during those days.

Armenia and Georgia Team Up to Organize Evacuation of Exchange Students From United States

YEREVAN — Thirty-five Armenian exchange students enrolled in different US schools under the FLEX and ACES programs will return home today, Spokesperson for the Armenian Ministry of Foreign Affairs Anna Naghdalyan reported.

The Embassy of Armenia in the U.S. and the Armenian Honorary Consulate in Chicago coordinated the safe transportation of the students from 19 U.S. states to the city of Chicago, followed by the Doha-Tbilisi flight and the transfer to Armenia by bus. The students are provided all necessary medical safety equipment. The greeting and escort of the Armenian students to the departure lounge at Doha Airport has also been coordinated.

“As already was stated, the Embassy of Armenia in the U.S. has been in constant contact with the Armenian students who were studying in high

schools of different U.S. states within the framework of the FLEX program, and with the program representative in Armenia. On April 9, due to the agreement reached between the Foreign Ministers of Armenia and Georgia, the transfer of the students to Armenia and Georgia, respectively, was organized.

This is yet another good example of the cooperation between Armenia and Georgia in terms of organizing the return of citizens amid the situation with COVID19 pandemic. We thank the American coordinators for organizing the transfer of Armenian students quickly and smoothly, as well as our Georgian partners for their support and effective collaboration.” Stated Naghdalyan.

Upon their return to Armenia, the students will be subject to a 14-day mandatory quarantine regime.

Armenian Genocide Museum-Institute Appeal Ahead of April 24 Commemorations

YEREVAN — April 24th, the day of remembrance of the martyrs of the Armenian Genocide, is approaching.

The citizens of the Republic of Armenia, the entire Armenian people will be commemorating the 105th anniversary of the Armenian Genocide. This commemoration will be joined by friends of the Armenian people in all corners of the world.

The Armenian Genocide has long gone beyond ethnic memory that is – only being a crime against the Armenian people, of being a mere Armenian tragedy; it is a universal tragedy, one of the greatest crimes against humanity. It is an evil, the international recognition and condemnation of which, as well as the issue of the elimination of the consequences, are to be found within the realm of the struggle for justice.

A century has passed since this crime against humanity and civilization, but its consequences are still being felt. Armenian people remember their grandparents, martyrs of the Armenian Genocide. They remember the heroes of dozens of self-defense battles; those who resisted and tried to defend the right to live; the survivors who became the basis not only of the Armenian Diaspora, but also of almost half of the current population of the Republic of Armenia. They remember the churches and monasteries created during the one thousand seven hundred years of Christianity, which have now become ownerless and ruined; towns and villages, districts and homes; stories told by grandparents about trees and taste of fruit; dances and songs and the sweetness of dialects which are almost forgotten. They remember the brilliant representatives of the Armenian intelligentsia: writers and doctors, journalists and artists, architects and painters, as well as the skilled craftsmen, merchants and cultivators. They also remember those who saved orphans, missionaries, great humanitarian and benefactors. They remember all this with pride and great fondness.

A century has passed since the Genocide, a very long time. Times have changed. Currently, the young Republic of Armenia is thirty years old. The time has come to redefine and reconsider some realities. During the brutal years of the Genocide, Armenians fought, not only with weapons,

but also with their spirit. Thousands and thousands remained faithful to their religion and language, their relatives and friends; even if they were forced to change their lives, they returned to their roots at the very first opportunity. Thousands simply did not have the opportunity to do so, but the spirit and memory of Armenianness has lived within them throughout their whole lives. People have striven, fought and become heroes not only on the battlefield, but also in the daily struggle for survival. Parents saved their children, young ones saved adults, neighbour saved neighbour and individuals saved strangers. They shared pieces of bread in the desert or in an orphanage. During the Genocide there were exceptional examples of family solidarity and mutual assistance, of reaching out to each other in difficult moments which were worthy of being subjects of novels and poems.

We therefore must continue to properly value the manifestations of moral and dignified behaviour, and remember, with respect and pride, the martyrs, those who resisted and the survivors.

Regardless of the epidemic situation in the country on April 24, or whether the restrictions on the free movement of people will be maintained on that day due to health and safety concerns, we call on everyone to remember and pay tribute to the memory of the martyrs and survivors of the Genocide using the opportunities provided by the Internet.

To this end, the Armenian Genocide Museum-Institute appeals to the citizens of Armenia, all compatriots and friends of the Armenian people, to replace their photos of users on their Facebook page on April 24 with photos of their relatives, be they victims or survivors, with a special frame created for this purpose. In the case of photographs not being available, insert their names and surnames and share a short story about them in your page. If there are no victims or surviving relatives, post photos of Western Armenian intellectuals, public and political figures, fedayees, ordinary soldiers and military commanders who were victims or survivors of the Genocide. You may insert also photos of the treasures of the cultural heritage of Western Armenia and share the images available to you. Add just one simple caption:

archate of Istanbul, Erdogan also said that Ankara is ready to provide Yerevan

with medicines that could be used for treating coronavirus.

Armenia Evacuates Nationals from Turkey

YEREVAN - Armenia's government has evacuated at least 70 Armenian citizens from coronavirus-hit Turkey in coordination with Turkish and Georgian authorities.

Three buses carrying them left Istanbul last Wednesday morning and reached Armenia via Georgia early on Friday.

“The transportation was agreed with relevant Turkish and Georgian authorities whose assistance is appreciated,” the Foreign Ministry spokeswoman, Anna Naghdalyan, said in written comments to the Armenpress news agency.

Naghdalyan said that just like Armenians returning from other countries, all of the evacuees will be placed in a two-week quarantine on their arrival in Armenia.

One of them, Gagik Musheghyan, confirmed that the Armenian government paid for the bus service.

“The Armenian authorities have helped us a lot,” Musheghyan told RFE/RL's Armenian service by phone. “They've paid our bus fares, they've covered all our expenses.”

It was not clear whether more Armenians living and working in Turkey will be repatriated in the coming days. According to Naghdalyan, about 100 of them have so far contacted Armenia's Foreign Ministry for the purpose of their possible evacuation.

Turkish President Recep Tayyip reportedly expressed readiness to assist in the repatriation of Armenian citizens when he spoke to the spiritual leader of Turkey's ethnic Armenian community, Patriarch Sahak Mashalian.

According to the Armenian Patri-

LA County Public Health Department Issues Daily COVID-19 Updates in Armenian

LOS ANGELES – LA County Department of Public Health – Registered Environmental Health Specialist, Yeran Ayyazian, issued a message in Armenian on Wednesday during the daily press briefing, urging the Armenian-American community to continue following safe practices to avoid getting infected with the COVID-19 virus along with updated statistical data and information for tenants and landlords who are unable to pay their rent and mortgage as a result of the pandemic.

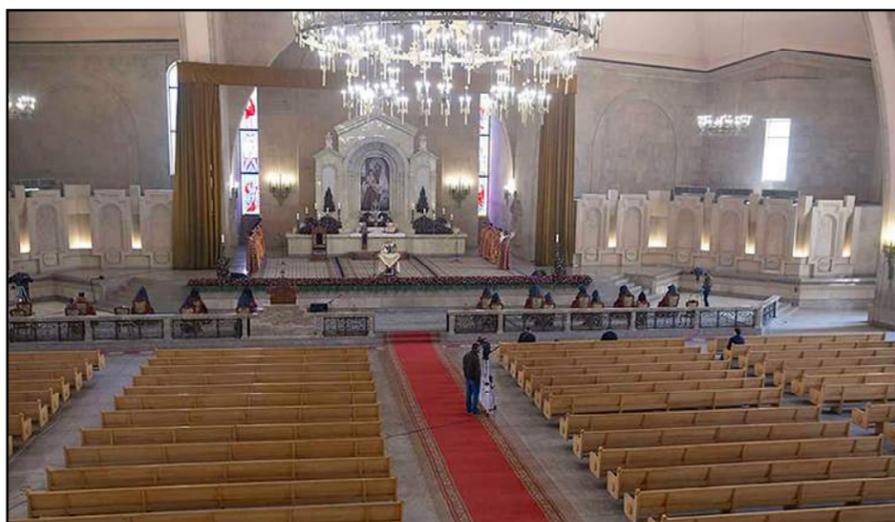
It was previously reported that Ararat Convalescent Hospital in Eagle Rock was among several dozen skilled nursing facilities to be affected by COVID-19. Ararat Assisted Living in

Mission Hills was recently added to the growing list.

The latest figures, according to the LA County Public Health Department website, lists the city of Glendale as one of the highest affected with 278 cases to date. Other areas with high populations of Armenian-Americans, include Burbank (112 cases), East Hollywood (54 cases), Hollywood (124 cases), Little Armenia (47 cases), Montebello (64 cases), North Hollywood (145 cases), Northridge (56 cases), Pasadena (179 cases), Sunland (36 cases), and Tujunga (21 cases). For a complete up to date list, visit:

<http://publichealth.lacounty.gov/media/Coronavirus/>

Armenians Mark Easter in Empty Churches

YEREVAN -- Armenians all over the world celebrated Easter on Sunday while being barred, due to the coronavirus pandemic, from attending services held in churches on the occasion.

Catholicos of All Armenians Karekin II urged them to display “national unity” and help their government contain the spread of the virus as he led a mass at an empty Saint Gregory the Illuminator’s Cathedral of Yerevan.

In a sermon read out during the liturgy, Karekin II also said that the world must unite to defeat not only the pandemic but what he described as even greater evils such as “materialism,” poverty and armed conflicts.

The Easter mass held in Armenia’s largest cathedral was attended by only two dozen clergymen and a smaller-than-usual choir.

Sunday services in all churches have been held behind the closed doors ever since the Armenian government declared on March 16 a state of emer-

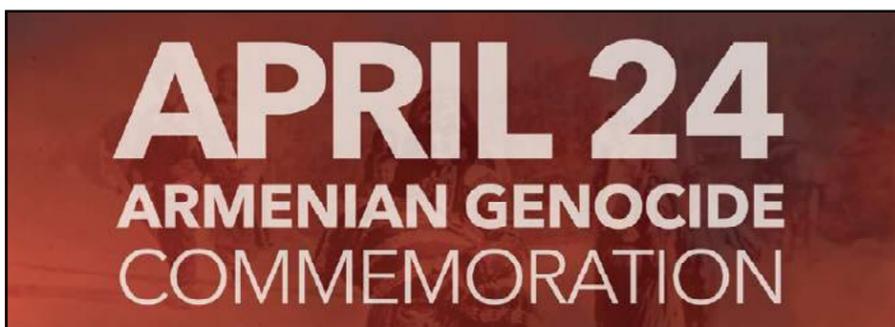
gency to fight against coronavirus. The Armenian Church, to which the vast majority of the country’s population nominally belongs, instructed parish churches to livestream, if possible, liturgies online.

In his Easter message Karekin II said: “We once again call on the sons and daughters of our nation in the homeland and in the diaspora to give a helping hand to our government authorities in their efforts to overcome the difficult situation created by the pandemic, in caring for the patients, and the welfare of those sons and daughters of our nation who are in great distress by making your contributions to a special account opened for this cause.”

“Let us keep national unity and solidarity strong, as people ... faithful to Christ,” he said. “Let us live with the faith of the Resurrection, with the zeal to fulfill the commandments of Christ.”

After the service broadcast live

April 24 Commemorations in Los Angeles Suspended Due to the Coronavirus Pandemic

After careful consideration of the Coronavirus pandemic, the United Armenian Council of Los Angeles (UACLA), the Unified Young Armenians (UYA) and the Armenian Genocide Committee (AGC) have decided to suspend all of their April 24 commemoration related activities.

The coalition of these three community organizations are in charge of a) the Requiem service at the Armenian Genocide Martyrs Monument in Montebello, b) the March in Little Armenia, Hollywood and c) the Protest demonstration in front of the Los Angeles Turkish Consulate.

The Coalition made this decision not only as a moral responsibility to stand with the people of Los Angeles and the world, but to also comply with the health directives imposed by the local authorities, which are meant to mitigate the spread of the Coronavirus and to save lives.

We remain committed to the Armenian Cause and working towards a just resolution for the Crime of Genocide, demanding from the government

of Turkey the recognition of the Genocide, and rightful restitution and reparations. Although this year we will not be able to gather and demand justice on April 24, we recognize that our collective efforts are and must be made year-round. Our work will continue. We will stand united, and we will make our voices heard for the 1.5 million martyrs of the first genocide of the 20th century. In the coming days, we will announce our alternative commemorative plans in lieu of our traditional public gatherings.

We acknowledge and thank the United States Senate and House of Representatives for setting the record straight and standing up for truth and justice by recognizing the Armenian Genocide. We thank them for their tireless work during these uncertain and challenging times.

We hope and pray that this global epidemic will end soon, and that all our communities will rise from it stronger than ever.

The coalition wishes you all the best. May you always remain healthy and safe.

European Parliament Pushes for

Continued from page 2

Other suggestions include the establishment of an Eastern Partnership University in Kyiv.

The draft document also proposes setting up “an extended international peacekeeping force along the Ukraine-Russia border,” in which an EU-led mission “should be offered for deployment to the parties in the conflict, to assist in tasks such as demining, assisting with preparations for local elections and securing free access for humanitarian aid organizations.”

A group of international observers is currently tracking the fighting in eastern Ukraine as part of the Organization for Security and Cooperation in Europe’s Special Monitoring Mission.

who gathered outside the cathedral. None of them was allowed to kiss a cross held by him.

Other suggestions include the establishment of an Eastern Partnership University in Kyiv.

The draft document also proposes setting up “an extended international peacekeeping force along the Ukraine-Russia border,” in which an EU-led mission “should be offered for deployment to the parties in the conflict, to assist in tasks such as demining, assisting with preparations for local elections and securing free access for humanitarian aid organizations.”

A group of international observers is currently tracking the fighting in eastern Ukraine as part of the Organization for Security and Cooperation in Europe’s Special Monitoring Mission.

who gathered outside the cathedral. None of them was allowed to kiss a cross held by him.

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

MEMBER

Garine Depoyan

626-755-4773

554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106

ghdepoyan@gmail.com

Առաջնորդ Յովնան Արք. Տերտերեանի Ջատկական Քարոզը

«Ե՛ս եմ յարութիւնը եւ կեանքը: Ա՜ն որ ինձի կը հաւատայ, թպէտել մեռնի՛ պիտի ապրի: Իսկ ա՜ն որ ողջ է եւ ինձի կը հաւատայ՝ երբեք պիտի չմեռնի: Կը հաւատա՛ս ըսածիս» (Յովհ. 11:25-26):

Սիրելի՛ հաւատացեալ քոյրեր եւ եղբայրներ,

Մեր Տէր եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի՝ Մարթային ուղղուած վերոյիշեալ այս խօսքերով կ'ուզենք սկսիլ մեր գատկական պատգամը, որովհետեւ կը հաւատանք, թէ օրուայ խորհուրդին եւ մեր վերջին ամիսներու տազնապնդուն մասին կը խօսի:

Ուրեմն, մտովի փոխադրուինք Բեթանիա, ուր Տիրոջ սիրելի բարեկամը՝ Ղազարոսը արդէն չորս օր մեռած էր: Երբ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ հոն հասաւ, Մարթան՝ Ղազարոսին քոյրը, այս խօսքերը ըսաւ անոր «Տէ՛ր, եթէ հոս ըլլայիր՝ եղբայրս չէր մեռներ» (Յովհ. 11:21):

Մարթան, որ կը հաւատար Աստուծոյ եւ մանաւանդ՝ մեռելներու յարութեան, իր եղբոր կորստեան սուգին եւ տրամութեան պահուն արտասանած խօսքին մէջ թերեւս անգիտակցաբար մեղադրական արտայայտութիւն մը ունեցաւ, որ իր մէջ թերահաւատութեան հնչերանգներ ալ կը պարունակէր: Յիսուս հասկնալով Մարթայի սպրտմանը՝ հետեւեալ հաստատումը կատարեց «Ե՛ս եմ յարութիւնը եւ կեանքը: Ա՜ն որ ինձի կը հաւատայ, թէպէտեւ մեռնի՛ պիտի ապրի: Իսկ ա՜ն որ ողջ է եւ ինձի կը հաւատայ՝ երբեք պիտի չմեռնի: Այնուհետեւ, այս հաստատումը աւելիով ընդգծելու եւ ձեռով մը դիմացինին հոգեւոր մարտահրաւէր նետելու միտումով Յիսուս կը հարցնէ «Կը հաւատաս ըսածիս»:

Սիրելիներ՛, այս հարցումը ոչ միայն Մարթային ուղղուած էր այլ նաեւ Յիսուսի աշակերտներուն: Յատկանշական է, որ աշակերտներուն մէջ էր նաեւ թովմասը, որ Երկուորեակ կը կոչուէր, ինչպէս աւետարանիչը կը վկայէ «նո՛յն թովմասը, որ թերահաւատօրէն ուզեց մատները դնել խաչեալ Փրկչի ձեռքերու գամերուն տեղերը եւ ձեռքը դպցնել անոր կողին» (Յովհ. 20:25):

- Կը հաւատաս ըսածիս, - Յիսուս կը հարցնէ մեզմէ իւրաքանչիւրին: - Կը հաւատաս, որ Ե՛ս եմ յարութիւնը եւ կեանքը: Ա՜ն որ ինձի կը հաւատայ, թէպէտեւ մեռնի՛ պիտի ապրի: Իսկ ա՜ն որ ողջ է եւ ինձի կը հաւատաս՝ երբեք պիտի չմեռնի:

Այս օրերուն, երբ աներեւոյթ թշնամիին՝ Քորոնաե ժահրի մարդասպան ճիրաններուն մէջ ողջ աշխարհը տակաւին կը տառապի, շատերս յաճախ հոգեւոր տրամութենէ մղուած Մարթայի բառերով կ'ըսենք «Տէ՛ր, եթէ հոս ըլլայիր՝ ասիկա պիտի չպատահէր մեզի»: Մարդկային է, անշուշտ, տկարութիւնը, վախը, տազնապը, կասկածամտութիւնը եւ անվստահութիւնը: Աղէտալի պայմաններու տակ, կորստեան վտանգին առջեւ, երբ վերահաս մահը այնքան մօտ կը թուի, մարդ արարածը ինքնակորոյս վիճակին մէջ հոգեկան ցնցում կ'ունենայ, ցնցումը մը, որ մինչեւ անոր էութեան խորքը կը թափանցէ՝ հաւատքի պարիսպները խախտելու համար: Փոխանակ մեր հաւատքը զօրացնելու, մեր վախերը կը սնուցանենք՝ մոռնալով Տի-

րոջ անսուտ խոստումը առ այն, որ «միշտ մեզի հետ պիտի ըլլայ, մինչեւ աշխարհիս վախճանը» (Մատթ. 28:20):

Երբ «Քորոնա» ժահրը վայրագօրէն խուժեց մեր քաղաքները ու տունները, հիմնարկներ, հաստատութիւններ, դպրոցներ գոցուեցան: Հանրային առողջապահութեան պատասխանատուներ զանազան ցուցմունքներով փորձեցին կանխել վարակին տարածումը: Մեզի ցուցմունք տրուեցաւ ինքնամեկուսանալ եւ ուրիշներէ վեց ոտքի չափ ընկերային հեռաւորութիւն պահպանել (social distancing): Ժահրին կանխարգիւման միջոցառումներու ընթացքին, մինչ ընկերային հեռաւորութեան վրայ սեւեռած էինք, ցաւօք շատերս կորսնցուցինք մեր հոգեւոր մտերմութիւնը Աստուծոյ հետ: Մեծ Պահոց 40-օրեայ շրջանը, որ հոգեւոր առանձնացումի շրջան մըն է (spiritual quarantine), շատերու համար, մեզմէ անկախ պատճառներով, դարձաւ մեր սեփական վախերուն հետ ինքնամեկուսացումի շրջան մը՝ նմանողութեամբ Դանիէլ մարգարէի, որ առիւծի որջին մէջ բանտարկուած էր գիշատիչ գազանին հետ միս մինակ (Դանիէլ 6):

Բորորս կը յիշենք համաճարակի առաջին օրերուն պարէնային խանութներու վրայ խուճապային շարձակումները, թէ ինչպէս մարդիկ իրարու հրմշտելով ու կոխկռտելով կը խուժէին խանութները գէթ 2-3 շաբաթուան համար առաջին անհրաժեշտութեան ապրանքներ գնելու: Վերջին օրերը յիշեցնող գոյութեան պայքարի ահասարուռ տեսարանը կարծես Յայտնութեան Գիրքին ըլլալը: Դիմատետրի (Facebook) եւ լրատուական այլ կայքերու միջոցաւ տարածուող, յաճախ՝ ուղղորդուած լուրերը աւելի կը բորբոքէին արդէն իսկ շիկացած իրավիճակը: Յաւ ի սիրտ պէտք է արձանագրենք, որ մեզմէ շատեր փոխանակ Բարի Լուրերին (Good Tidings) ապաւինելու՝ փոռուող կեղծ լուրերուն (fake news) կը հետեւէին:

Մեր տունները եւ պահեստները պայթելու չափ լեցուցինք մոռնալով Տիրոջ խօսքը՝ ուղղուած հարուստ հողագործին «Անմիտ մարդ, այս գիշեր իսկ հոգիդ քեզմէ պիտի առնեն, որո՞ն պիտի մնայ պատրաստածը» (Ղուկ. 12:16-21):

Չայ Աւետարանական Համաշխարհային Խորհուրդի Ս. Ջատկուայ Պատգամը

Տեսնուածէն Աւելի Տեսնելու Ծնորդը

Յիսուս ըսաւ Անոր. «Դուն հաւատացիր՝ որովհետեւ տեսար գիս, երանի՛ անոնց որ կը հաւատան առանց տեսնելու» (Յովհ. 20.29):

Իր խաչելութենէն երեք օր յետոյ Յիսուս Յարութիւն առած էր Մէկշաբթի (Կիրակի) առաւօտուն եւ նոյն երեկոյ իր աշակերտներուն երեւցած էր: Սակայն, անոնցմէ մէկը, Թովմաս, այնտեղ չըլլալուն՝ չհաւատաց այս զգայացունց լուրին եւ յայտարարեց. «Մինչեւ որ գամերուն հետքերը չտեսնեմ անոր ձեռքերուն մէջ ու մատներս չդնեմ գամերուն տեղերը եւ ձեռքս չդպցնեմ անոր կողին՝ չեմ հաւատար» (Յովհ. 20.5):

Թովմաս անհաւատ մէկը չէր եւ ոչ ալ սկեպտիկ մը, բայց կ'ուզէր վստահ ըլլալ, թէ իրօք Քրիստոս Յարութիւն առած էր: Կ'ուզէր իր կասկածները փարատել եւ ճշմարտութիւնը գիտնալ: Տարակոյսներ սկսան տողանցել իր մտքին մէջ: Բայց ի վերջոյ եկաւ ճակատագրական այն պահը երբ Յարութեալ Յիսուսը երեւցաւ իրեն ալ եւ հիմնովին փոխեց իր աշխարհայեացքն ու կեանքը: Արդարեւ, իր Յարութեան շաբաթ մը յետոյ, Յիսուս դարձեալ երեւցաւ իր աշակերտներուն: Այս անգամ Թովմասն ալ այնտեղ էր: Յիսուս ըսաւ Թովմասին. «Մատդ բեր, հոս դիր եւ տես ձեռքերս. բեր ձեռքդ եւ դպցուր կողիս եւ անհաւատ մի՛ ըլլար, այլ հաւատացեալ» (Յովհ. 20.27):

Այդ հրաշալի եւ սրտառուչ պահուն Թովմաս դէմ յանդիման եկաւ Յիսուսի եւ բացակայեց. «Իմ Տէրս ու իմ Աստուծս»: Յիսուս ըսաւ անոր. «Դուն տեսար եւ հաւատացիր. երան՝ անոնց որ չեն տեսած ու կը հաւատան» (Յովհ. 20.29):

Թովմասի համար տեսնելը՝ հաւատալ էր: Յիսուս իրեն հաղորդեց թէ ոչ միայն տեսնելը հաւատալ է, այլ հաւատալը ինքնին տեսնել է: Այլ խօսքով, հաւատալը կախեալ չէ տեսանելի ու շօշափելի ապացոյցներէ: Քրիստոնէական հաւատքը կախեալ չէ այն տեսակ բաներէ որոնք տեսանելի եւ շօշափելի են. չեն չափուիր, չեն կշռուիր եւ չեն վերլուծուիր գիտական բնալուծարաններու մէջ: Հաւատքը, Առաքեալին խօսքով, «յուսացուած բաներուն հաստատութիւնը ու չերեւցած բաներուն ապացոյցն» (Եբր. 11.1):

Յիսուս երանելի կը կոչէ բոլոր անոնք, որոնք տեսնուածէն աւելի տեսնելու շնորհքը ունին. Անոնք որոնք Յարութեան ապացոյցը թափուր գերեզմանէն, Յիսուսի խոցոտուած կողէն ու ձեռքերէն անդին կամ սոսկ պատմական դէպք մը ըլլալու իրականութենէն աւելի՝ անձնական փորձառութիւն մը կը համարեն:

Առաջին դարուն, Պողոս Առաքեալ անոնցմէ մէկն էր, որ տեսնուածէն աւելի տեսնելու շնորհքը ունէր: Թէեւ Յիսուսի Յարութեան յետոյ գինք չէր տեսած, սակայն Անոր Յարութիւնը զգացեր էր իր կեանքին մէջ երբ կը յայտարարէր. «Ես չեմ որ կ'ապրիմ, այլ Քրիստոս է որ կ'ապրի իմ մէջ» (Գաղ. 2.20): Խօսելով Յարութեան գորութեան մասին, Առաքեալը հետեւեալ կը գրէ Կողոսսայի եկեղեցու հաւատացեալներուն. «Հաւատքի ճամբով երբ Քրիստոսի միացաք, դուք ձեր մեղքերը թօթափեցիք... Անոր հետ միասին թաղուեցաք եւ անոր հետ յարութիւն առիք» (Կող. 2.11,12):

Քրիստոսի Յարութեան իվեր, շուրջ քսան դարեր, միլիոնաւոր հաւատացեալներ զգացեր են Յարութեան գորութիւնը իրենց կեանքին մէջ: Անոնք Քրիստոսի հրաշագործ Յարութեան գորութեամբ՝ իրենց մեղքերու գերեզմանէն յարութիւն առած՝ դարձած են Քրիստոսի Յարութեան կենդանի վկաները:

Ինչպէս գիտէք, վերջին քանի մը շաբաթներուն գրեթէ համայն աշխարհ տազնապած է Քորոնա-ժահրով (Corona pandemic): Հա-

**COVID-19
HOTLINE**

ՄԴՎԿ-ի
Խորհրդատուական Գրասենեակ

(888) 908-1887
contactus@aebu.org

ՄԴՎԿ Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիշ Մարմինի նախաձեռնութեամբ ու համագործակցութեամբ Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութեան (ՀԿԲՄ) եւ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի (ՀԱԽ) կը յայտարարէ որ «քորոնա» ժահրի ստեղծած տագնապալի վիճակին բերումով կեանքի կոչած ենք յատուկ գրասենեակ մը:

Սոյն գրասենեակը խորհրդատուական ծառայութիւններ պիտի տրամադրէ պետական եւ այլ նպաստներէն օգտուելու կարելիութիւններուն մասին, որպէսզի Հայ քաղաքացիները կարողանան որոշ չափով յաղթահարել տնտեսական դժուարութիւնները:

Խորհրդատուութեան եւ օժանդակութեան համար կարելի է դիմել հեռաձայնելով հետեւեալ թիւին. 888-908-1887
Կամ. contactus@aebu.org

Հարցազրույց Գոյնների ճարտարապետ՝ Գեղանկարիչ Էդման Այվազեանի հետ

ԱՍՍՏՈՒՐ ԿԻՉԵԼԵԱՆ
(Շարունակուած նախորդ թիւն)

Ա.Կ. 1987-ին, Հայաստանում քո անհատական առաջին ցուցահանդէսը ո՞վ հովանաւորեց:

Է.Ա. Մփիւռ քահայութեան հետ Մշակութային կապի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ կազմակերպուեց իմ առաջին ցուցահանդէսը, Հայաստանի Նկարիչների Տանը: Ցուցադրուեցին տարբեր ժամանակաշրջաններում նկարած իմ աշխատանքները, ներառեալ՝ «Արամ խաչատուրեան»ը: Ցուցահանդէսը շատ լաւ ընդունելութեան արժանացաւ Հայաստանի նկարիչների եւ քննադատների կողմից:

Ա.Կ. Ես ունեմ այդ ցուցահանդէսի յայտագիրը, ուր քո եւ իրանահայ նկարչական արուեստի մասին յօդուած է գրել ծանօթ արուեստաբան, վասն Յարութիւնեանը: Ուզում եմ, ի գիտութիւն, այդ յօդուածից որոշ տեղեկութիւններ փոխանցել ընթերցողին:

Ըստ վ. Յարութիւնեանի, Այվազեանը առաջին իրանահայ արուեստագէտն է, որի նկարների անհատական ցուցահանդէսն է կազմակերպուել Հայաստանում: Յարութիւնեանը իրանահայ նկարչութեան մասին ասում է.

«Ազգային աւանդոյթներն իրենց գոյութիւնը պահպանել են համեմատաբար աւելի լաւ, քան սփիւռքի մշակութի այլ օճախներում: Ահա այդ շնորհակալ առաքելութեան օժտուած կրողներից է էդման Այվազեանը: Նրա տաղանդը շուտ է արթնացել, հասունացել, եւ նա երբ դեռ քսանհինգ տարեկան էր, արդէն շահել էր առաջին մրցանակները Թեհրանի եւ Վենետիկի միջազգային ցուցահանդէսներում»:

Յարութիւնեանն իր յօդուածում բարձր է գնահատում Այվազեանի «Նամակերտ գիւղի հարուստ ու բովանդակալից շարքը, որը պատիւ է բերում իր հեղինակին»:

Անդրադառնալով է. Այվազեանի գրաֆիկական արուեստին, Յարութիւնեանն ընդգծում է որ «այդ գործերի շարքում, բնականից կատարուած ու իրենց անկեղծութեամբ առինքնող կենցաղային մատիտանկարներից բացի, կան նաեւ գեղարուեստական գրականութեան նկարագրումներ, որոնցից Թումանեանի «Դմբկաբերդի Առումը» պոեմի եւ «Փարվանա» լեգենդի նկարագրումները յիշատակի լաւ ընդունելութիւն գտան ինչպէս իրանում, այնպէս էլ՝ Սով. Հայաստանում»:

Ա.Կ. Հայ գրականութիւնը պարսիկ ընթերցողին ծանօթացնելու ծրագիրը ո՞վ էր հովանաւորում Պարսկաստանում:

Է.Ա. Պապիկ Թովմասեանն ու իր երկու եղբայրները հիմնել էին «Թովմասեան Հիմնադրամ»ը, որի նպատակներից մէկն էր անուանի հայ գրողների գործերը թարգմանել պարսկերէնի: Թումանեանի «Դմբկաբերդի Առումը» եւ «Փարվանան» լեգենդն էլ, իմ նկարագրումով, հրարարակուեցին այդ հիմնադրամի օժանդակութեամբ:

Ա.Կ. Խօսելով քո տեկորատիվ արուեստի մասին, վ. Յովհաննիսեանը ընդգծում է որ «արուեստագէտի խառնուածքին խորթ չէ նաեւ տեկորատիվ (decorative) արուեստը, կապուած ճարտարապետութեան հետ: Նա փայտէ դռներ ու քարէ սալեր է քանդակագործել,

խճանկար panneau (ազդատախտակ), գունածածկ յարթաչափ տախտակներով ու զարդանաշխ սալիկներով սրահներ ձեւակերպել»:

Է. Ա. Յարութիւնեանը ակնարկում է մի շարք գծագրական եւ գեղագրական (Calligraphy) աշխատանքներին, որոնք հիմնականում առնչուած են Սաուդի Արաբիայում եւ Օմանում կատարած իմ ճարտարապետական աշխատանքների հետ:

Ա.Կ. Ճարտարապետութիւնը որեւէ ազդեցութիւն ունեցե՞լ է քո նկարիչական արուեստի վրայ:

Է.Ա. Ճարտարապետութիւնը ինձ համար եղել է կարիքից առաջացած պարտադիր աշխատանք: Որեւէ ծրագիր նախագծելիս, քիչ բացառութեամբ, նկատի եմ ունեցել միայն յաճախորդի պահանջները: Իմ ճարտարապետական գործերը փոքր ծաւալի աշխատանքներ են եղել, ինչպէս դպրոց, տուն, հիւանդանոց, ամարանոց եւ այլն: Այս կապակցութեամբ նշեմ որ Պապիկ Թովմասեանից շատ բան եմ սովորել: Սորբոնից շրջանաւարտ յայտնի ճարտարապետ լինելով հանդերձ՝ իր տան՝ հետագայում նաեւ Թովմաս Թովմասեանի դպրոցի ճարտարապետական նախագծերը ինձ վստահեց: Նա ընդհանրապէս չէր միջամտում իմ աշխատանքին, այլ ուղղութիւն էր տալիս միայն այն ժամանակ, երբ հաշուի առնելով կրօնա-քաղաքական որոշ հանգամանքներ՝ հետագայի հնարաւոր վտանգ էր նախատեսում առաջարկուած նախագծի մէջ: Տամ մի օրինակ.

Թովմասեան դպրոցը նախատեսուած էր եկեղեցու ռումբի համար: Պապիկը թելադրեց ինձ դպրոցը նախագծել այնպէս, որ՝ ի պահանջել հարկին, հետագայում աղջիկներն ու տղաները հնարաւորութիւն ունենան սովորելու առանձին

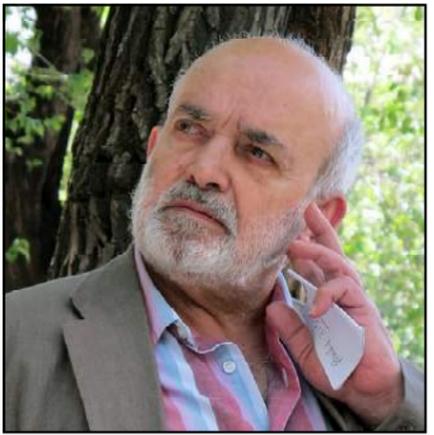
չէնքերում...: Վերջին հաշուով՝ Պարսկաստանը իսլամական երկիր էր եւ կրօնամոլները հետագայում կարող էին կառավարութեան դէմ ձեռք առնելով՝ արգիլել երկսեռ ուսումը: Սա էլ ասեմ, որ Թովմասեանի շինարարական ձեռնարկների պարագային միայն, որոշ չափով շեշտը դրել եմ նաեւ գեղարուեստական ձեւաւորման վրայ:

Ա.Կ. Թեհրանի ո՞ր մասում կառուցուեց Թովմասեանի դպրոցը եւ ինչու՞:

Է.Ա. Պապիկը իմաստուն ու հեռատես մարդ էր: Երբ Պարսկաստանից Հայաստան ներգաղթը ընհատուեց, բոլոր այն հայերը, որոնք իրենց տուն-տեղը վաճառելով եկել էին Թեհրան, մնացին անտուն ու անգործ: Թովմասեանի դպրոցի նպատակն էր գիւղերից եկած ընտանիքների զաւակներին, ինչպէս նաեւ այլ չքաւոր հայ երեխաներին ձրի ուսում տալ: Հայկական տարբեր գաւառներից եկած գիւղացիները հիմնականում ապրում էին քաղաքի այն շրջանում, որտեղ Պապիկը կառուցեց իր դպրոցը: Դպրոցի պատճառով, նոյն շրջանում շուտով կառուցուեց նաեւ եկեղեցի: Այդ երկու հաստատութիւնները պատճառ դարձան որ ուրիշ հայեր եւս հաստատուեն այնտեղ, կառուցեն գործարաններ եւ պահեստանոցներ, որոնց շնորհիւ գործազուրկ գիւղացի չմնաց:

Ա.Կ. Պետութեան կամ պալատի համար ճարտարապետական որեւէ ծրագիր իրագործե՞լ ես:

Է.Ա. Միակ ճարտարապետական գործը որ պետութեան համար արել եմ, նախագծել եմ ձիւնամուծակի (ski) համալիրի նոր մասը, որի պատասխանատուն Ֆելիքս Աղայեանն էր, այդ տարիներին Պարսկաստանի Զոնամուծակի Դաշնակցութեան (Ski Federation) նախագահը: Նրան ինձ ծանօթացրել

էր Պապիկը, որը Աղայեանի մտերիմ ընկերն էր: Ֆելիքսը որդին էր Դոկ. Ալեքսանդր Աղայեանի, որը եղել է հայ համայնքի ներկայացուցիչը Պարսկաստանի խորհրդարանում: Ֆելիքս Աղայեանը նոյնպէս եղել է Պարսկաստանի խորհրդարանի եւ ծերակոյտի անդամ:

Ա.Կ. Իսկ պալատի համար ի՞նչ ծրագիր ես իրագործել:

Է.Ա. Միակ աշխատանքը որ պալատի համար իրագործել եմ, եղել է այն՝ ինչ որ արել եմ որպէս «երեսուն թումանանոց վարպետ...»:

Ա.Կ. Ուրիշ ո՞ր երկրներում ես ճարտարապետական ծրագիր իրագործել:

Է.Ա. Արաբական մի քանի երկրներում: Օրինակ՝ Պատրաստել եմ Մեքքայի մզկիթի նախագիծը:

Ա.Կ. Կրօնամոլ այդ երկրում, ո՞նց են համաձայնուել որ մզկիթի նախագիծը պատրաստի մի հայ քրիստոնեայ...:

Է.Ա. Ինձ միայն մզկիթի նախագիծը պատրաստելու իրաւունք էին տուել. թոյլ չէին տալիս որ գնամ Մեքքա եւ հսկեմ մզկիթի կառուցման աշխատանքներին: Երբ քաղաքապետից իրաւունք խնդրեցի մզկիթը տեսնելու, նա չհամաձայնուեց: Մի օր էլ իմ վարորդից խնդրեցի որ ինձ մզկիթը ցույց տայ, վստահեցնելով նրան՝ որ այդ մասին ոչ ոք չի իմանայ: Նա զարմացած ինձ նայեց եւ ասեց, «Ես կ'իմանամ...»:

Աշխատել եմ նաեւ Ռիադի օդանաւակայանի հսկայ մզկիթի ներքին ձեւաւորման վրայ: Մզկիթի ամբողջ ներքին զարդարանքները, պատուհանները, գորգերը, մինչեւ անգամ գեղագրութիւնը (calligraphy) ես եմ արել:

Ա.Կ. Իսկ Օմանում ի՞նչ ծրագիր ես իրագործել:

Է.Ա. Օմանի Մեծ Մզկիթի խճանկարների (mosaic) կարեւոր մասը ես եմ գծագրել:

Արել եմ նաեւ սուլթանի պալատի, գրասենեակի եւ զբօսանաւի ներքին ձեւաւորումներն ու նկարագրումները: Նկարել եմ նաեւ՝ Սուլթանին:

Ա.Կ. Հայաստանում քո երկրորդ՝ «Հայրենի երկրի գոյները» անհատական ցուցահանդէսում, ինչպիսի՞ նկարներ ցուցադրուեցին:

Է.Ա. Հայաստանում իմ երկրորդ անհատական ցուցահանդէսը բացուեց Ազգային Պետական Պատկերասրահում 20 Նոյեմբեր, 2015-ին, ուր ցուցադրուեցին տարբեր ժանրի ու ոճի նկարներ՝ վերջին տասնհինգ տարիների իմ ստեղծագործութիւններից:

Ա.Կ. Քանի որ դժուար է քեզից քո մասին գնահատական որեւէ խօսք լսել, ուզում եմ ընթերցողին որոշ տեղեկութիւններ տալ այդ ցուցահանդէսի մասին, քաղե-

«Ես եմ...»

«Ես եմ ճամբարն ու ճշմարտութիւնը եւ կեանքը. մէկը Զօրը քով չի գար՝ եթէ ոչ ինձմով» Աւետարան ըստ Յովհաննոս 14:6

ԴՈԿՏ. ՀՐԱՅՐ ՃԷՊԷՃԵԱՆ

Արդէն եղաւ մօտաւորապէս մէկ ամիս, որ նստած եմ տուն՝ Քուէյթ, եւ չեմ ճամբորդեր: Երեւի իմ աւելի քան երեսուն երկար տարիներու ճամբորդական աշխատանքիս մէջ ամէնէն երկար ժամանակը որ տունը կը մնամ, եւ սկսայ տեսնել թէ ի՞նչ կրնայ նշանակել, տան կալանաւորումէ, որ երբեմն կը վճռեն դատարաններ՝ կարգ մը մեղադրեալներու, որպէս պատիժ: Բայց միևնույն ժամանակ մեղադրեալներուն շարքին:

«Տուն մնացիր» կարգախօսը բոլոր աշխարհ դրաւ տան կալանաւորումի վիճակին մէջ: Աշխարհ ամբողջ դէմ հանդիման է Քորոնա ժահրի, որ վերածուած է համավարակի եւ ստեղծած համաշխարհային տագնապ: Այս իմաստով տագնապը կ'ընդգրկէ «բոլորը(ս)՝ այսփինքն բոլորը(ս)»: Եւ այս համավարակը ստեղծած է սպառնալիք ու տակաւին վախ եւ մահ, որ կը հնձէ կեանքեր՝ տարեց թէ երիտասարդ:

Շատ են ենթադրութիւնները ու դաւադրական վարկածները՝ Քորոնա ժահրին քաղաքական, ընկերային, եւ տնտեսական կեանքերու վրայ անոր ազդեցութիւնը, ինչ որ աւելիով կը սրէ ճգնաժամային մթնոլորտը: Մարդիկ այսօր կը խօսին, որ ներկայ տագնապը աշխարհ նոր համակարգի մը կը տանի: Բայց ի՞նչ տեսակ նոր համակարգ մը, որ տարբեր պիտի ըլլայ ներկայէն: Տարբեր, ուր մարդը եւ մարդկութիւնը աւելի ապահով պիտի զգան:

Շատ են ենթադրութիւնները ու դաւադրական վարկածները՝ Քորոնա ժահրին քաղաքական, ընկերային, եւ տնտեսական կեանքերու վրայ անոր ազդեցութիւնը, ինչ որ աւելիով կը սրէ ճգնաժամային մթնոլորտը: Մարդիկ այսօր կը խօսին, որ ներկայ տագնապը աշխարհ նոր համակարգի մը կը տանի: Բայց ի՞նչ տեսակ նոր համակարգ մը, որ տարբեր պիտի ըլլայ ներկայէն: Տարբեր, ուր մարդը եւ մարդկութիւնը աւելի ապահով պիտի զգան:

Քրիստոնէական աստուածաբանութեան իւրայատկութիւնը կը կայանայ ճիշդ այս իրականութեան մէջ. «Ես եմ»: Չիկայ ուրիշ իրականութիւն մը, որ յանդգնած է Քրիստոսի նման ճշմարիտ կեանքի ճամբան ամփոփել ինք իր անձին մէջ եւ իր միջոցաւ: Այս իրական է եւ իւրայատկութիւնը, որովհետեւ Քրիստոս կերտեց զայն իր անձնական կեանքով: Ան իր կեանքը տուաւ, եթէ մէկ կողմէն խաչին վրայ՝ իր մահուամբ, բայց նաեւ իր յարութեամբ, երբ ան պատերազմեցաւ մահուան դէմ եւ յաղթեց անոր:

Այնպէս կ'երեւի, թէ այս տարի Յարութեան տօնի եկեղեցական պատարագներուն եւ պաշտամունքներուն պիտի հետեւինք մեր բնական աններուն մէջ: Համացանցի միջոցաւ թէ այլ, հիմնականը այսօր այն է, թէ Յարութեան պատգամը պիտի դարձնել ապրող իրականութիւն մը, ուր մարդկութիւնը եւ աշխարհը կրնան գտնել իրենց փնտռած ապահովութիւնը:

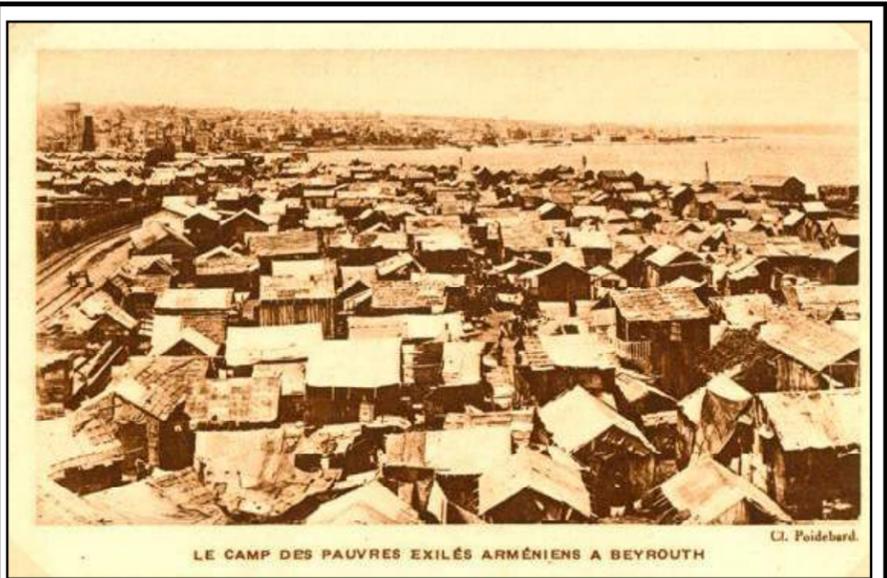
Քրիստոս իր կեանքը շնորհեց, որպէսզի մարդ արարածը առանձնաշնորհումը ունենայ իւր կեանքը: Այս նորին մէջ մարդը պիտի վերագնա իր երբեմնի նկարագիրը՝ իմ մտայնութիւնը «պատկեր»-ը, որ Բարի է: Աշխարհ եթէ նոր համակարգ կ'ուզէ ստեղծել այսօր, կայ Քրիստոսի ճշմարիտ ճամբան, որ կը տանի մեզ բոլորս կեանքի մը, որուն հիմքը Բարի է: Եւ այս Բարին է եւ Բարիին միջոցաւ է, որ մարդ դէմ կը կենայ չարին: Որովհետեւ չարը՝ ներկայ օրերու տագնապը, աշխարհէն տակաւին վերացած չէ:

Քրիստոս կուտայ այդ ապահովութիւնը: Քրիստոս աշխարհ եկաւ յատուկ առաքելութեամբ մը, որ մարդուն եւ աշխարհին տայ ամբողջական կեանք մը, որ տարբեր է աշխարհէն: Աստուածաշունչին մէջ Քրիստոս եօթը անգամ տարբեր առիթներով ըսաւ. «Ես եմ»: Այս եթէ մէկ կողմէ գօրակոր եւ խիստ արտայայտութիւն էր՝ իր անձին նկատմամբ, բայց նոյնքան նաեւ նպատակալայ է: Հոն ուր Քրիստոս կը ձգտի իր անձը առնչել կեանքին հետ եւ անոր մէջ որոշակի եւ հաստատ իրավիճակներու հետ:

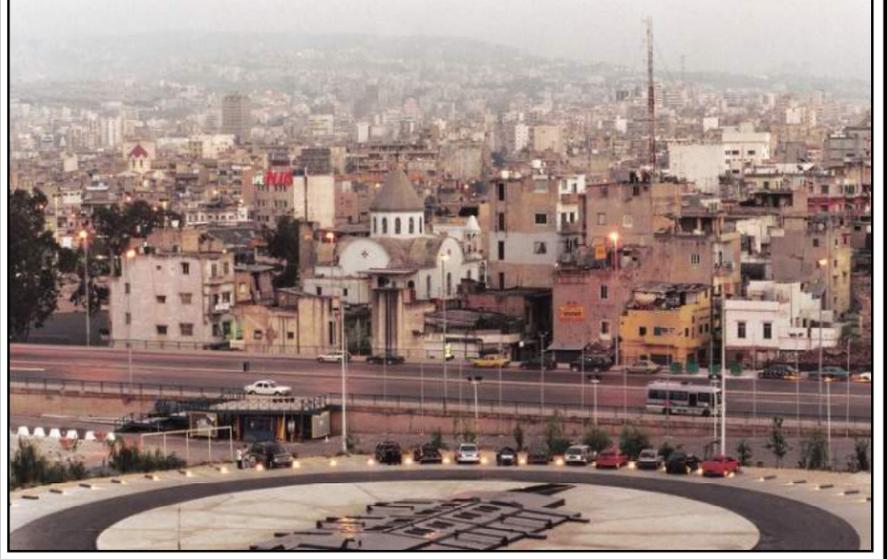
Տագնապ բառը չինարէնի մէջ երկու իմաստ ունի՝ վտանգ եւ պատենհութիւն: Աշխարհ այսօր՝ ես, դուն, եւ բոլորս, կ'ապրինք այս տագնապը եւ անոր ստեղծած վտանգի ահաւոր մթնոլորտը: Ոչ ոք բացառուած է այս անգամ: Իսկ վտանգը՝ քորոնա ժահրն է: Մարտափ, վախ, եւ մահ՝ ամէն կողմ: Աշխարհ այսօր պատերազմ յայտարարած է անոր դէմ: Կայ նաեւ անոր ստեղծած պատենհութիւնը՝ եկրորդ իմաստը, թէ ի՞նչ զինամթերք պիտի գործածենք, որպէսզի դէմ դնենք այս ժահրին: Բայց մանաւանդ, ի՞նչ տեսակի համակարգ մը պիտի ստեղծենք, որպէսզի աշխարհ դառնայ աւելի խաղաղ, աւելի Բարի:

Քրիստոս ըսաւ. «Ես եմ ճամբան ու ճշմարտութիւնը եւ կեանքը»: Քրիստոսի այս ճշմարիտ ճամբան կը ստեղծէ կեանք մը, որ կը տանի զայն յաւերժականութեան, որովհետեւ «Ան որ ինձի կը հաւատայ, թէ եւ մեռնի՝ պիտի ապրի» (Աւետարան ըստ Յովհաննոս 11:25): Եւ կայ ապրելու եւ յաւերժականութեան միացնող օղակը: Եւ ինչպէս որ Քրիստոս հաստատեց. «մէկը Զօրը քով չի գար՝ եթէ ոչ ինձմով» (Աւետարան ըստ Յովհաննոս 14:6): Քրիստոսի ճշմարիտ կեանքի ճամբան կը միացնէ մարդուն ապրած երկրային կեանքը անոր երկնային իրականութեան

Ներկայ տագնապը կը տեսնենք որպէս վտանգ թէ՛ պատենհութիւն: Քրիստոսի «Ես»-ը կը շնորհէ այս կեանքը՝ Բարին: Այս կեանքով կրնայք այսօր դէմ կենալ բոլոր տագնապներուն եւ շինել նոր կեանքեր, ուր աշխարհ կրնայ տեսնել

Չայկական պատմական Քարանթինա

Նոր Գառնը՝ Քարանթինայի դիմաց

«Քարանթինա» (Karantina)

Վերջերս ամենէն շատ գործածուած եզրերը երեքն են. Քորոնա, քարանթին (մեկուսարան) եւ տունը մնացիր:

Գրեթէ ամէն օր նահրի կամուրջը կտրելով «Ֆորում տը Պէյրութի» առջեւէն կ'անցնիմ ու նոր իմացայ թէ ինչու Նահր գետէն մինչեւ Պէյրութի նաւահանգիստը երկարող շրջանին «Քարանթինա» կ'ըսեն: Եւ ճաշակելէ ետք քորոնային մեկուսացումի (quarantaine) օրերը, հասայ շատ տխուր եզրայանգումի: 1921ին Կիլիկիոյ շրջանէն Լիբանան հասնող նաւերուն ուղեւոր գաղթականները հիւրընկալուած (դուք կարդացէ՛ք՝ մեկուսացուած) են 1831ին Եգիպտոսի կառավարիչի տղուն՝ Իպրահիմ Փաշային կառուցած մեկուսարանը՝ Քարանթինա: Տխուր իրականութիւն: Մե՛ծ գիտը մը կատարած ըլլալու յաւակնութիւնը չունիմ: Պարզապէս ե՛ս նոր ըմբռնեցի եւ դէպքերու «բազըլ»-ը իրար կ'ապեցի: Հասկցայ, որ ինչու իմ մեծ հայրա՛ թորոս տէտէս Քարանթինա ապրած է: Եւ յետոյ Քարմ Զէյթուն տեղափոխուած: Նոր հասկցայ ինչու տնօրինած գոլէճս 1923ին վրաններու տակ կը գործէր եւ յետագային՝ 2 յարկանի փայտաշէն դպրոցի մէջ: Վստահ եմ, թէ 1933ին Քարանթինայի մէջ բռնկած մե՛ծ հրդեհին նպատակը, որ հրոյ ճարակ դարձուց տախտակաշէն Սահակեանը, գաղթականները «հիւրաբար» Քարանթինային դուրս վճռեցին էր: Ճակատագիրը մեծ հօրս բերաւ Քարմ Զէյթուն (Հայաշէն):

Անձնական մի քանի վկայութիւններ Քարանթինային:
1) Մեծ հայրս կ'երթար հոն՝ նաւահանգիստը լողալու: Օր մըն ալ լողացած ժամանակ հագուստները գողցած են: Մէջ մըն ալ աղամին նմանող մարդ մը երեւցաւ Հայաշէն: Բոլոր Եւա-ները պահուած պատուհաններուն անկիւնը:

2) 1951էն ետք Քարանթինան լեցուեցաւ պաղեստինցի գաղթականներով: 18 Յունուար 1976ին տեղի ունեցաւ սպանդ՝ քրիստոնեայ ուժերու կողմէ, որ խլեց 1500 հոգիի կեանքը: Յաջորդ օրը՝ ամսուն 19ին հօրս հետ Հաճըն եկանք ու ես այդ տեսարանները մինչեւ այսօր կը չիշեմ:

(Քարանթինայի սպանդին որպէս հակադարձութիւն, 20 Յունուարին տեղի ունեցաւ Տամուրի ջարդը այս անգամ պաղեստինցիներու կողմէ):

3) 1960-ականներու վերջերը հօրս հետ շատ կ'երթայի Քարանթինա հաց եւ խմորեղէն (քեխէ) վաճառելու: Կը չիշեմ նեղ ու փնթի փողոցները, թիթեղածածկ ու խճողուած կառուցները:

4) 1975-76 թուականներուն հեռուստացոյցէն եւ ռատիոյցէն անընդհատ կը լսէինք Մասլախ-Քարանթինայի մասին: Մասլախ (անասուններու սպանդանոց) անունը միշտ կ'ապուած է Քարանթինայի հետ: Մինչեւ օրս անոնք երկուքն ալ կան: Պէյրութ գետին անմիջապէս հարեւանութեամբ:

Գրեթէ ամէն օր կ'անցնիմ Քարանթինայի առջեւէն, նոր գուշակեցի իմաստը այդ տխուր բնակավայրին: Պարզապէս պապենական օճախէն քշուած, բռնի տեղահանուած, գաղթական եւ «հիւանդ» մեր պապերուն «հիւրանոց»-ը:

Ապրիլ ամիսն ենք: 99 տարի առաջ էր... մեր Քարանթինան: ՆԱԶԱՐԵԹ ԵՐԵՎԱՆ

Բնութեան Զատիկ, Աստուածամայր Անահիտի Տօնը

Քսան դարու Քու վրեժի թող որ այսօր ես լուծեմ, ով աստուածուհիդ Անահիտ:

Ահալապիկ քու բազմիդ կրակներուն մէջ նետեցի իր խորտակուած երկու թելերը թունաւոր, եւ ցնծա՛ դու, ով ոսկեմայր, Լուսաւորչի կողերէն, ժանտ ոսկոր մը քեզ կը ծխես: Կը պաղատիմ ես քեզի ով Զօրութեանց դու աներկիւղ գեղեցկութիւն:

Դանիել Վարուժան

ՊՕՂՈՍ ԱՐՄԵՆԱԿ ԼԱԳԻՍԵԱՆ

Արմին-հայերի հոգիներում չէր մարել իրենց նախնիների բնութեան պաշտամունքի հաւատքի լոյսը: Արմին-հայաստան երկրում նորէն ծաղկած երեք առանձին «Հանրապետութիւն»-ներ, ազատ կամքի հողմեր էին թեւածել, ցեղի հին աստուածների իմաստութեան լոյսն էր վառուում Արարատ սրբազան լեռան գագաթին, Արայի գահ? Արագածի բարձունքներին նորէն ցեղի ջահն էր երկրի վրայ լոյս հոսում: Արարման տենդով էր բռնկել երկիրը, իրենց հին աստուածների իմաստութիւնը, նրանց ծնունդներն էին դարձեալ սօնախմբում: Արմին-հայ ազգայնականներ, նախնիների արիական ցեղին հաւատարիմ մնացած մարդիկ ստեղծել էին «Հայ Արիական Միաբանութիւն ու Հայ Ազգայնականների Համախմբում» միութիւնը:

Ապրիլի 7, Հայ արիները ու ազգայնական մարդիկ նշում էին «Բնութեան Զատիկը», «Մեծ Մօր - Աստուածամօր» Մայր Անահիտի ծնունդի տօնը՝ Արատտա երկրի թագաւորութեան Մեծամօր ոստանի բլուրի փլած ամրոցի փլատակների տարածքում: Արեւը դեռ չէր հասել համբուրելու հայոց վարդաբերով կարմիր ոստանը, արիական միաբանութեան ու Հայ Ազգայնականների մարդկանց ստուար մի խումբ անցնում հայոց փոքրացած աշխարհի ճամբաներով, գնում իրենց Մեծամօր (Մեծամօր - Մեծ Մօր - Աստուածամօր), Մայր Անահիտի ծննդեան տօնին, Ապրիլի 7-ի, արեւածագը դիմաւորելու: Արեւելեան կողմն իրենց աշխարհի լեռների կատարներին ձիւնոտ լոյս պայթում, Հայոց Մայր Աստուածուհի Անահիտին ձօնուած տաղեր երգում: Հայ Արիական միաբանութեան ու Հայ ազգայնականների անդամները միաբերան երգում "Առաւօտ Լուսոյ" երգը, արեւի լոյսով ցօղում իրենց դէմքերը, փառաբանում նրան:

Արիական Միաբանութեան գլխաւոր բուրմ՝ Արմին Աւետիսեան, արեւածագին ձօն ուղղում Մայր Անահիտ աստուածուհուն, այսպէս՝

«Ով Դու մեծ տիկին Մայր Անահիտ, դուստր Արա ստուծոյ, Մայր բոլոր զգաստութեանց, ոսկեծին, ոսկեծղի, ոսկեմայր, ոսկեհատ հայոց աշխարհի դիցուհի, ամենասիրելի ու պաշտելի՝ փառք ազգից մերոյ եւ կեցողից մայր ամենայն մարդկանց բնութեան», Արա աստուծոյ բարոյական կատարելիութեան դուստր: Մայր Անահիտ, գարուն ես բերել հայոց աշխարհի լեռներին ու հանդերին, ծաղկած հասկերի բուրմունք, գեփիւռի հետ պար բռնած ցորեանի ծովեր, այգիների ծառերին երփներանգ ծիածան, ծառերի ծիծաղ, քրտնած հողին շունչ, դաշդերում ունչ-պարների կանչ, երկրին ծաղիկի ծնունդ»:

Հագար եօթ հարիւր տարիներ առաջ՝ ուժի հարկադրանքով մա-

րել էին Արմին-հայերի բնութեան, ուժի, լոյսի, սիրոյ, գեղեցկութեան, արուեստների սրբազան հաւատքը, այդ ինչպէ՛ս պատահեց, ափսոս....:

Աւանդում են, որ իսրայելցիների երկիր Պաղեստինից արմինները երկիր հասած հաւատքը, իր իմաստութեամբ ընդհանրութիւններ ունեցել լեռնաշխարհի բնիկ արմինների հաւատքի հետ, այն շուտ ընկալուել նրանց կողմից: Արեւելքում, միայն Արմինա-հայաստան պետութիւնը եւ իրենց երկրի դրացի վրացիներն էին յարել էին արեւելքում արարուած նոր հաւատքին: Այնու ամենայնիւ, հարկ է նաեւ իմաստաւորել Տրդատի երրորդ Արշակունի արքայի քաղաքական իմաստութիւնը՝ տարբեր մշակոյթի ու հաւատքի դրացի երկու կայսրութիւններից որեւէ մէկի մշակոյթի հետ չձուլուելու շարժառիթը: Նայէ՛ք քարտէսին... Ի՛նչ պատահեց:

Անահիտ դիցուհի, հայոց աշխարհի բոլոր աստուածներից առաջնայինը, պատկերուած գրկին երեխայ, Հայ մայրերի յարգարանք, մինչեւ ուներ իջնող գլխաշոր, ինչպէս յետագային Աստուածամայրն էր պատկերուել: Անահիտը՝ բարի ու բարեբար, Արմինա-հայաստան երկրի խոհեմութիւններին, պարկեշտութիւնների խնամակալը, մայրութեան ու պտղաբերութեան մարմանացումը: Հաւատացել էին, որ նրա շնորհիւ էր հայոց աշխարհը գոյութիւն ունեցել: Հայր Արամազդի գլխաւորութեամբ՝ Մայր Անահիտը, Նանէ դիցուհին, լոյսի ու արեւի աստուած Միհրը կազմել էին հայոց դիցարանի երրորդութիւնը: Անահիտի մասին գրաւոր տեղեկութիւններ պահպանուել են Պարսկաստանի Սուրբ Գիրք Աւետարտում, Աստուածաշունչ մատենում, յունահռոմէական գրաւոր աղբիւրներում: Նրա պաշտամունքը այնքան սիրելի եղել, որ հայոց Տրդատ Գ. Թագաւորը դիմելով իր բանակի գինուորական Գրիգորին՝ «Մակը տամ քեզ, եթէ՛ յանձն մատենա կուռքերին պաշտամունք մատուցել, մանաւանդ այս Անահիտ Մեծ Տիկնոջը, որը մեր ազգի փառքն ու կենսատուն է, որին թագաւորներն են պաշտում, նոյնիսկ յունաց թագաւորը»:

«Հայ Արիական Միաբանութեան ու Հայ Ազգայնականների Համախմբման» աւանդական գատակական տօն: Զատիկը բնութեան տօնն է, բնութիւնը իր կենսականութիւնը եւ իր գունագեղութիւնը գատում, այն լցնում մարդկանց սրտերին: Տօնի մասնակիցներից մասիկներ ու էրեկոյեան գաթաներ թխել, որոնցից մէկում դրել Մայր Անահիտի արծաթէ մատանի: Ում գաթայում յայտնաբերուէր մատանին, այն որպէս նուէր նրան կը տրուէր եւ նրա օճախում էլ կը շարունակուէր Անահիտի գատակի կատարում էին ազգային գողթան երգեր, շուրջ պարեր, գինեձօներ,

ձօներգեր ծիսական փառաբանումներ՝ վասն եւ ի փառս Մայր Անահիտ դիցուհու, Հայ Աստուածների եւ Տիեզերքի Արարիչ Արա Աստուծոյ:

Ապրիլի 8, լուսադէմին Հայ Արիների ու Ազգայնականների անդամներ գնում էին Մայր Արաքսի ափեր, Մայր Անահիտ դիցուհուն ուղղուած ձօնով սկսում նրան նուիրուած տօնախմբութիւնը: Մայր գետի մօտ ծես կատարուել ի աջակցութիւն հայոց բանակի գինուորների, նրանց մայրերի խօսքը որպէս գօրաւոր խօսք հասնէր Մայր Անահիտին, տիեզերքի գօրութեամբ պաշտպան կանգնէր հայոց բանակի քաջերին: Նրանք Մայր Արաքսի ջրերին ցորեանի հատիկներ խառնել, ի նշան հողի առատ պտղաբերութեան, տօնակատարութեան հողագործ մասնակիցներ Արաքսից ջուր տարել, իրենց հողամասերում առաջին հատիկը Մայր գետի ջրով ցողելու համար: Մեծամօր, Արմինա աշխարհի Արատտա ոստան, նրանց բլուրների գագաթներին? Հին-հին ժամանակների ամրոց էր: Նրա երեք պատերից այն կողմ արհեստներն էին բարգաւաճել, իրենց արտադրանքները փոխանակել, վաճառել հեռու մօտիկ բնակավայրերից ու երկրներից ժամանած մարդկանց հետ: Դէպի արեւմուտք երկարող ճանապարհներով հասել Անգլիական կղզիներ ու Սպանիա, այնտեղից երկաթի ձուլուածքի համար անագի առեւտուր արել:

Անցեալ դարում, բլուրի գագաթի պեղումներից յայտնաբերուել էր փլատակ ամրոց: Կատարուած պեղումներից գտել էին տարբեր պատմական դարաշրջաններին պատկանող քսան եօթ հազար տարբեր առարկաներ, որոնք ցուցադրուում են Մեծամօրի թանկարժեքները: Գտածոները պատկանել էին "Կենտրիտի" դարաշրջանից մինչեւ ուշ միջնադարեան դարաշրջան: Ամենահին գտածոները պատկանում են մ.թ. ա. 5-4 հազարամեակի "Կենտրիտ"-ի դարաշրջանին: Այդ ժամանակ, Արմինա աշխարհում մարդիկ արդէն վարում էին նստակեաց կեանք, զբաղւում ձկնորսութեամբ, անասպահութեամբ: Թանգարանի գտածոներից կան քարից ու ոսկորներից պատրաստուած աշխատանքային գործիքների եւ խեցամանների բեկորներ: Հրաբխային ապակու? Օբսիտեանից, պատրաստել էին աշխատանքային գործիքներ? շերտաւոր դանակ, կնիք? վրան պատկերուած կեանքի ծառ:

«Վաղ Բորնա»-է դարում (մ.թ.ա. 4-3 հազարամեակ, Մեծամօր ոստանի մարդիկ շարունակել էին վարել նստակեաց կեանք:

Թանգարանում ներկայացուած են նաեւ մանուածքի գործիքներ, ոսկորից թալիսմաններ ու նետասլաքներ, գունաւոր կերամիկայ, սեւ ու փայլեցուած սպասք, պաշտամունքի կնիքներ, որոնք ըստ մասնագէտների կիրառուել էին թխուածք գարդարելու համար, ահա թէ որտեղից պահպանուել է հայ տիկնանց պատրաստած թխուածքները գարդարելու սովորութիւնը: Վաղ բրոնզէ դարում մարդիկ բնակել էին կլորաձեւ շինութիւններում, որոնց կեդրոնում, տարբեր պատկերներով գարդարուած օճախն էր, այն ոչ միայն ջերմութիւն եւ ուտելիք պատրաստելու համար, այլ առնչուել կրակի պաշտամունքի հետ:

Բրոնզէ դարի միջին շրջանում (մ.թ.ա. 3-րդ հազարամեակի կէսերին) կլիմայական աղէտների պատճառով Քուր-Արաքսեան մշակոյթը անկում էր ապրել: Մարդիկ լքել էին երբեմնի ծաղկող տարածքը, սկսել քոչուոր կեանք վարել, մ.թ.ա. 23-18 դարերի ընթացքում Մեծամօր աւանում մարդիկ չէին բնակել: Մ.թ.ա. 2-րդ հազարամեակի երկրորդ կէսին այնտեղ բնակել էին Սեւան-Արցախեան, Վան-Ուրմիական մշակոյթների կրողներ: Թանգարանում կան մշակոյթի նմուշներ եւ սեւ կերամիկայ: Այդ նոյն ժամանակահատուածում էին սկսել մշակել պղինձ: Թանգարանում, 150 բեկորներից հաւաքուած հսկայական կուժի մի նմուշ կայ, Արմին նախնիները այնտեղ ցորէն էին պահել:

Մ.թ.ա. 16-րդ ուշ բրոնզէ դարում, Մեծամօրը հզոր ամրոց էր: Թանգարանում պահուող նմուշներից էին նաեւ պաշտամունքի առարկաներ՝ կապուած երկնային մարմիններ՝, արեւի, լուսնի եւ անգէն աչքով տեսանելի մոլորակների հետ: Յուլցադրուած որոշ նմուշներ Վրայ կան առեւծների պատկերներ, մասնագէտներ աւանդում են, որ այդ ժամանակաշրջանում Արմինայի տարածքում ապրել էին նաեւ կենդանիների արքաները: Որոշ նմուշներ նախուած են Սվաստիկայի՝ արեւի ու անվերջութեան խորհրդանիշով: Այդ ատեն պատրաստել էին կիսաթանկարժէք քարերի գարդեր: Արմինա երկրում սակաւ էին եղել անագի հանքերը, որի խառնուրդով էին ձուլել բարձր որակի պղինձ: Յայտնի չէ որտեղից էին ներկրել անագը, տարածաշրջանում երկու առեւտրային ուղիներ եղել՝ արեւմուտքում դէպի Բրիտանական կղզիներ ու Իսպանիա, հնարաւոր էր այդ երկրներից էին ներկրել:

Մեծամօրում պրոնզէ դարի

Առաջնորդ Յովնան Արք. Տերտերեան

Շարունակուած էջ 11-էն

Յովնանն էս Մկրտիչ կ'աղաղակէր՝ ըսելով. «Ապա շխարհեցէք, վասն զի երկնքի թագաւորութիւնը մօտեցած է» (Մատթ. 3:2): Յովնանն էս մատուցէն ետք Յիսուս նոյնը կը քարոզէր՝ ըսելով. «Ժամանակը լրացած է եւ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտեցած է. ապա շխարհեցէ՛ք ու աւետարանին հաւատացէ՛ք» (Մարկոս 1:14): Ան Աստուծոյ արքայութեան Աւետարանը կը քարոզէր եւ ժողովուրդը կը բժշկէր բոլոր ցաւերէն ու հիւանդութիւններէն (Մատթ. 4:23): Նոյնիսկ այդ բժշկութիւնները եւ աստուածային մեծագոյն հրաշքները տեսնելէն ետք մեզմէ շատեր անտարբեր մնացին ու ականջալուր չեղան մեր սուրբերու գոչիւնին՝ հոգեւորապէս պատրաստուելու Տիրոջ երկրորդ գալստեան: Մինչդեռ, լրահոսէն մեզի հասած պոտիկ ակնարկ մը պատճառ դարձաւ նպարատուները գրոհելու մեր մարմնական պէտքերը հոգալու համար:

Ասկէ քանի մը օր առաջ՝ Աւագ Երեքշաբթի յիշատակեցինք տասը կոյսերը: Մատթէոսի աւետարանէն քաղուած առակը կը պատմէ, թէ ինչպէս փեսան դիմաւորելու ելած տասը կոյսերէն հինգը իմաստուն գտնուելով իրենց հետ պահեստի ձէթ առին, մինչ միւս հինգը յիմարաբար ձեռնունայն ներկայացան: Անոնք քունի թմբիրին մէջ էին եւ երբ արթնցան կանթեղները նորոգելու, անդրադարձան, որ ձէթի պէտք ունին: Մինչ անոնք խանութպաններուն քով ձէթ կը գնէին, փեսան եկաւ եւ հինգ իմաստուն կոյսերը, որոնք նախապատրաստուած էին, անոր հետ հարսանիքի մտան, եւ դուռը գոցուեցաւ (Մատթ. 25: 1-12):

Միրելի՛ քոյրեր եւ եղբայրներ, կանթեղները կը խորհրդանշեն մեր հոգիները, իսկ ձէթը Աստուծոյ խօսքն է: Վա՛յ մեզի, եթէ մեր հոգիները պարպուին աստուածային պատգամներէ եւ մենք անպատրաստ գտնուինք Տիրոջ երկրորդ գալստեան:

Յիսուս կ'ըսէ. «Այս բաները ձեզի խօսեցայ, որպէսզի ինձմով խաղաղութիւն ունենաք. աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց քաջասիրտ եղէք, եւ յաղթեցի աշխարհին» (Յովհ. 16:33): Եւ յիշուի, մեր Տէր եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս յաղթեց այս աշխարհին գործուն փամբոսի բառերով. «Իր մահով մահը յաղթեց եւ իր յարութեամբ մեզ կեանք պարգեւեց»: Օրհնեա՛լ թող ըլլայ մեր Տիրոջ հրաշափառ յարութիւնը:

Չատկական այս առաւօտ, բարեգութ Աստուած իր առատ ողորմութեամբ նոր կեանքին արշալոյսը ծագեցուց մեր վրայ: Այսօր այդ նոր կեանքին տօնախմբութիւնն է, զոր կը կատարենք:

Քրիստոսի հրաշալի յարութիւնը աւետելով՝ այսօր մեր հոգեւորութեան խորքին մէջ Աստուծոյ ներկայութիւնը կը վերահաստատենք: Քրիստոսի լուսաբաշխ յարութեան աւետիսով մեր հաւատքը կը գործացնենք, քանզի քրիստոնէութիւնը սոսկ փիլիսոփայութիւն չէ, այլ՝ կեանքի ընթացք: Քրիստոսի յեղաշրջող յարութիւնը օտնախմբելով կը վերահաստատենք մեր յանձնառութիւնը հաւատքի ուսուցիչներ դառնալու մեր գա-

ւակաց համար, որպէսզի անոնք երբեք չխոտորին ճշմարտութեան ճամբաներէն:

Վերջին շրջանի փորձութիւնները լաւ դաս մը սորվեցուցին մեզի: Առաքեալի խօսքերով. «Ձգացինք որ մահուան վճիռը կախուած է մեր վրայ: Բայց ատիկա եղաւ, որպէսզի սորվինք մենք մեզի չապաւինիլ, այլ՝ Աստուծոյ, որ կը յարուցանէ մեռելները» (Բզ կորնթ. 1:9): Վախերու, տագնապներու եւ բացասական այլ երեւոյթներու կողքին ակնատես եղանք նաեւ զիտակից հաւատքի կենդանի վկայութիւններու եւ գործնական արտայայտութիւններու: Բորորս ակնատես եղանք աշխարհի չորս ծագերու մէջ բժիշկներու եւ բուժաշխատակիցներու բացառիկ եւ անձնուրաց ծառայութեան՝ դիմացինի սիրոյն սեփական կեանքը վտանգելով: Տեսանք աստուածասիրութեան եւ մարդասիրութեան զանազան հրաշալի դրսեւորումներ՝ տարեցներուն կամաւորաբար օգնութիւն հասցնող երիտասարդական առաքելութիւններ, դեղորայքի եւ պարենի ագնիւ նուիրատուներ, կառավարական համապատասխան հիմնարկներու՝ ոստիկանութեան, հրշէջ ծառայութեան, շտապ օգնութեան ծառայողներու շուրջօրեայ նուիրեալ աշխատանք: Մեզի յատկապէս ուրախութիւն պատճառեց մեր սիրեցեալ զաւակաց համախմբումը Մայր Հայրենիքի մէջ: Այդ բարեբարներու կատարած հերոսական արարքին մէջ մենք Քրիստոսի յարութեան յաղթական ոյժը կը տեսնենք:

Հայ ազգը պատմութեան ընթացքին շատ փորձութիւններ տեսած է՝ աղէտներ, պատերազմներ, սով եւ հիւանդութիւն: Սակայն մեր հայրերու հաւատքին շնորհիւ մենք միշտ վեր յառնած ենք փիւնիկի պէս, ճիշդ այնպէս, ինչպէս Պօղոս առաքեալ կ'ըսէր «Մկրտութեամբ անոր հետ միասին թաղուեցանք եւ մահուան հաղորդ եղանք, որպէսզի ինչպէս Քրիստոս՝ Հօրը փառքով յարութիւն առաւ մեռելներէն, նոյնպէս այլ մենք նորոգուած կեանքով ապրինք» (Հռոմ գ 6:4):

Միրելի՛ բարեպաշտ քոյրեր եւ եղբայրներ, մեր խնդրանքն է, որ չդադրիք աղօթելէ աշխարհի բոլոր հիւանդներու, կարօտեալներու, նեղուցեալներու համար:

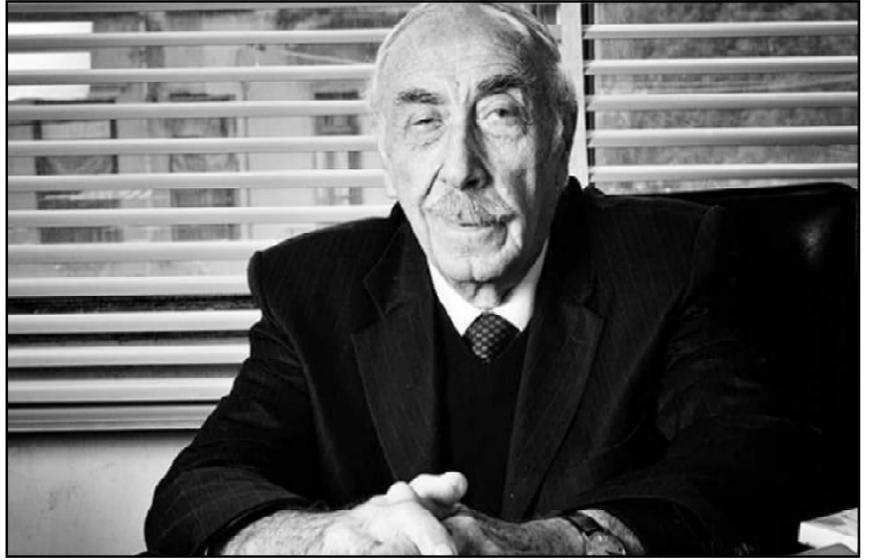
Չղադրիք աղօթելէ Մայր Հայաստանը՝ Մայր Աթոռի եւ անոր զահակալին՝ ՆՍՕՏՏ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց հայրապետին համար:

Հաւատացէ՛ք Քրիստոսի հրաշափառ յարութեան հրաշքին եւ գիտցէ՛ք, որ այս դժուարութիւններն այլ պիտի անցնին: Մեր հայրական յորդորն է, որ Քրիստոսի յարութեան այս պատգամով առաջնորդէք ձեր կեանքը՝ անկախ օրուան պայմաններէն: Մի՛ մոռնաք ձեր Տէր Աստուածը ուրախութեան եւ հանգստութեան օրերուն, այլ անդադար փառաւորեցէք Անոր սուրբ անունը, որ է օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից պահէն:

Քրիստոս յարեալ Մեռելոց: Օրհնեա՛լ է յարութիւնը Քրիստոսի:

Յովնան Արք. Տերտերեան, Առաջնորդ Գիւսիայի Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի

ՈՉ ԵՄ Է ՏՕՔԹ. ՌՈՐՈՎԹ ՉՈՐՊԱՃԵԱՆ

Լիբանանի Հայ Աւետարանական Հոգեւոր Եղբայրութեան Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնն ու ժողովուրդը կը գուժեն իրենց երբեմնի ատենապետին եւ հովիւին՝ Տօքթ. Ռոբովթ Չորպաճեանի մահը, որ պատահեցաւ Շաբաթ, 11 Ապրիլ 2020-ին, Միացեալ Նահանգներուն մէջ:

****

Տօքթ. Ռոբովթ Չորպաճեանի մահուան տխուր առիթով «Մասիս» իր խորագրաց վշտակցութիւնները կը յատնէ հանգուցեալի հարազատներուն եւ ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար Վեր. Ճօ Մաթոսեանին եւ Փասատինայի Հայ Եղբայրութեան Աստուածաշունչի եկեղեցիի անդամներուն:

ՅԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

Արուսեակ Պաղարեանի (ծնեալ՝ Սաչեան) մահուան տխուր առիթով (մահացած Պէյրութ), ՀԿԲՄ-ի վարչութիւնը իր խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ամուսինին Կարօ Պաղարեանին, զաւակներուն, ինչպէս նաեւ Սաչեան, Սիմոնեան, Գալայճեան, Զիլինկիրեան, Ասլանեան ընտանիքներուն եւ համայն հարազատներուն:

«Ես եմ...»

Շարունակուած էջ 13-էն

կեանքի իրական Արժէքը: Հոն, ուր աշխարհը կը վերագտնէ մարդկայինը ինք իր մէջ: Այսինքն Բարին, որմէ աշխարհ հեռացած է այսօր: Ընտրանքը մերն է: Վտանգ թէ՛ պատեհութիւն: Երանի ,տագնապեր տեսնենք որպէս պատեհութիւն, որովհետեւ Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց: Անոր յարութիւնը մեզի դրաւ ճշմարիտ ճամբու մը մէջ, որ կը տանի դէպի նոր կեանք: Քրիստոսի յարութիւնը օրհնեալ է, որովհետեւ Նոր կեանքով

մարդը եւ աշխարհը կրնան կերտել Բարին, որ օրհնեալ է: Ընտրանքը մերն է: Վտանգ թէ՛ պատեհութիւն: Անպայմանօրէն պատեհութիւն, որովհետեւ Քրիստոս մեզի տուաւ ապահովութիւն եւ ըսաւ. «Ես եմ»: Եթէ աշխարհ ապահովութիւն պիտի ստեղծէ, կը նշանակէ պարտի կառչիլ Քրիստոսի «Ես»ին, որ մեզ կը տանի ճշմարիտ կեանքին՝ Բարին եւ Քրիստոսի ստեղծած ճշմարիտ ճամբուն: Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց: Օրհնեալ է յարութիւնը Քրիստոսի:

Հայ Աւետարանական Համաշխարհային Խորհուրդ

Շարունակուած էջ 11-էն

րիւր հազարաւոր մարդիկ վարակուած են այս մահացու հիւանդութենէն եւ հազարաւոր մարդիկ կը մեռնին ամէն օր: Շատերու բնականոն կեանքը խախտած է: Ի տես այս ահաւոր կացութեան, շատեր մատնուած են շփոթութեան, մտատանջութեան եւ մտալիկութեան:

րու այս համաճարակի ուղղութեամբ: Սակայն մտատանջութիւնն ու յուսաբեկութիւնը պէտք է անդամալուծեն մեր հոգիները: Տեսնուածէն աւելի տեսնելու շնորհքով եւ Յարուցեալ Քրիստոսի ներշնչած հաւատքով եւ յոյսով նայինք ապագային, քանի որ ան մեզի ,ոչ թէ երկչոտութեան այլ գորութեան, սիրոյ եւ խոհեմութեան հոգին կուտայ (Բ. Տիմ. 1.7): Յարութեան յաղթական հոգիով շարունակենք մեր կեանքը եւ յայտարարենք ամէնուհետեւ ,Քրիստոս յարեալ ի մեռելոց. Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի:

Վեր. Դոկտ. Վահան Յ. Թութիկեան, Գործադիր Տնօրէն Հայ Աւետարանական Համաշխարհային Խորհուրդի

Հարցազրոյց Գոյների ճարտարապետ՝ Գեղանկարիչ Էդման Այվազեանի հետ

Շարունակուած էջ 12-էն

լով դրանք հայաստանեան լրամիջոցներին:

Ըստ հայաստանեան մամուլի, ցուցահանդէսի բացման մասնակցել է ՀՀ Սփիւռքի նախարար, Հրանուշ Յակոբեանը, մշակոյթի փոխ-նախարար, Արթիւր Պօղոսեանը, Ազգային Պետական Պատկերասրահի տնօրէն, Արման Ծատուրեանը, Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան Դեսպանութեան Մշակութային Կենդրոնի տնօրէն, Մեջիդ Մեջրիւն եւ կարեւոր ուրիշ անձնաւորութիւններ: Հրանուշ Յակոբեանը իր ելոյթում ասել է.

«Էդման Այվազեանը սփիւռքի երեւելի նկարիչներէն մէկն է: Նա ծնուել է Իրանում, ուր եւ նկարչական իր առաջին քայլերն է առել, որից յետոյ տեղափոխուել է Անգլիա, հարստացրել իր գիտելիքները, գարգացրել իր տաղանդը, խտացնելով իր ստեղծագործութիւններում հայկականին զուգահեռ՝ արեւելեան եւ եւրոպական նկարչական արուեստի աւանդոյթները: Ես իմ երախտագիտութիւնն եմ յայտնում Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան Դեսպանութեան Մշակութային Կենդրոնին եւ Հայաստանի Ազգային Պետական Պատկերասրահին, այս հրաշալի ցուցահանդէսը կազմակերպելու եւ համբաւաւոր վարպետին այս առիթով Հայաստան հրաւիրելու համար»:

ՀՀ Սփիւռքի Նախարար Հրանուշ Յակոբեանը է. Այվազեանի հետ «Հայրենի երկրի գոյները» ցուցահանդէսի բացման առիթով:

Նախարարը խօսել է նաեւ Էդման Այվազեանի արժանիքների մասին եւ վստահութիւն յայտնել՝ որ նրա նկարները միշտ հայկական արուեստի գանձատնում կ'ունենան իրենց պատուոյ տեղը: Նախարար Հ. Յակոբեանն այնուհետեւ յայտարարել է, որ Էդման Այվազեանին պարգեւատրում է ՀՀ Սփիւռքի Նախարարութեան «Արշիլ Գորկի» շքանշանով, նրա հայ արուեստի զարգացման բերած նպաստի համար:

Ա.Կ. Որպէս հուսկ բանք՝ մի հարց եւս ունեմ: Վստահ եմ շատ առիթեր ես ունեցել հանդիպելու համբաւաւոր հայերի: Նրանցից ո՞վ է քեզ ամենից շատ տպաւորել:

Է.Ա. Ճիշդ է, աշխարհի տարբեր երկրներում շատ անուանի հայերի հանդիպելու առիթ եմ ունեցել, բայց այն տպաւորութիւնը, որը իմ վրայ թողել է Ուրիլիամ Սարոյեանը, երբեք չեմ մոռանայ:

Նախքան Սարոյեանի մասին խօսելը, անհրաժեշտ եմ համարում խօսել թո՛ղմաս թո՛ղմասեան վարժարանի կառուցման մասին, քանի որ դա կապ ունի Սարոյեանից ստացած իմ տպաւորութեան հետ: Ուրեմն, դպրոցի նախագիծը պատրաստելիս՝ շէնքի ամբողջ արտաքինը (facade) այնպէս էի ձեւաւորել, որ դիտողը իւրաքանչիւր պատուհանի տակ քանդակուած եւ քով-քովի շարուած, հայկական եկեղեցական ճարտարապետութեան բնորոշ եռանկիւն գծերով տարազաւորուած խաչեր միայն տեսնի: Պատկերաւոր ասած, շէնքին նայողը՝ միայն խաչերի մի մեծ տողանք էր տեսնում...: Իմ առաջադրանքն է եղել խաչերը դնել այնքան խորը եւ ամուր, որ դրանց հանելն

անհնար լինի, կամ էլ՝ հանելու համար մարդիկ ստիպուած լինեն ամբողջ դպրոցը «քանդել»...: Իմ նպատակն է եղել նաեւ ցոյց տալ, որ այս դպրոցը կառուցուել է հայի ձեռքով, հայի համար...:

Ուրեմն, Սարոյեանը եկել էր Թեհրան եւ փափաք յայտնել՝ այցելել թո՛ղմասեան դպրոցը: Վարժարանը նրան ցոյց տալու հաճելի պարտականութիւնը տրուել էր ինձ: Սարոյեանը ուշի ուշով խաչերին նայելուց յետոյ՝ ասեց.

«Բան մը ըսեմ քեզի, չեմ գիտեր թէ հոս աղօթելու տեղ է, թէ սորվելու: Երկուքն ալ հոս են, թէ՛ եկեղեցին, թէ՛ դպրոցը»...:»

Ասատուր Կիւզելեան (Լոնդոն, Մարտ 2018)

Յարգելով խոստումս, հրատարակում եմ Արամ Խաչատուրեանի նկարի հետ կապուած պատմութիւնը:

«Այդ տարիներին Թեհրանից Լոնդոն էր տեղափոխուել տաղանդաւոր նկարիչ Էդման Այվազեանը: Նա ցանկութիւն յայտնեց նկարել Արամ Խաչատուրեանին.

–Միայն մէկ ժամ տրամադրեցէք ինձ, վարպետ, դիմեց նա Խաչատուրեանին:

Հակառակ իմ միջամտութեան եւ խնդրանքին՝ վարպետը չհամաձայնուեց: Էդիկն ու ես հարցը լուծեցինք հետեւեալ ձեւով.

Քանի որ ես, ընդառաջելով վարպետի խնդրանքին, համաձայնուել էի բոլոր փորձերին ներկայ լինել եւ յաճախ կատարել նաեւ՝ թարգմանի դեր, որոշեցի էդիկին հետո տանել որպէս օգնական...:

Էդիկը համերգարահի հետու մի անկիւնում նստած, վարպետի ղեկավարած պահին մատիտով Խաչատուրեանի գծանկարը պատրաստեց, որից ծնուեց նկարչական մի հոյակապ դործ:

Երբ Խաչատուրեանը տեսաւ էդիկի ստեղծագործութիւնը, հիացաւ դրա վրայ եւ պահանջեց որ նկարը տրուի իրեն:

Այվազեանը մերժեց:

– Վարպետ, ասեց նա, դուք մերժեցիք, թէկուզ մի ժամ տրամադրել ինձ. ես էլ մերժում եմ իմ նկարը տալ ձեզ: Ձեր իրաւունքն էր մերժել ինձ, իսկ ես էլ, որպէս արուեստագէտ, ունեմ իմ սկզբունքները, դրա համար էլ մերժում եմ նկարս տալ ձեզ:

– Բայց նկարի նիւթը ես եմ, նկարը ինձ է պատկանում, ասաց Խաչատուրեանը բարկացած:

Վերջում հարցը հետեւեալ ձեւով լուծեց էդիկը: Նա յանձն առաւ մեծ նկարից պատրաստել երկու աւելի փոքր չափի նկարներ, մէկը Խաչատուրեանի՝ իսկ միւսը՝ ինձ համար:

– Վարպետ, աւելացրեց Այվազեանը, մեծ նկարը նուիրելու եմ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազդէն Ա.ին. եթէ վեհափառը ցանկանայ նկարը ձեզ տալ՝ դա իր գործն է...:

Էդիկի ինձ նուիրած նկարը կախուած է իմ տանը, Լոնդոնում: Գիտեմ, որ վարպետի մահուանից յետոյ, Վազդէն Կաթողիկոսը Այվազեանի նկարի բնօրինակը նուիրել է Խաչատուրեանի անուան Տուն-Թանգարանին»:

Ասատուր Կիւզելեանի Արամ Խաչատուրեանի մասին գրած յուշերից:

ԲՆՈՒՔԵԱՆ Չատիկ

Շարունակուած էջ 14-էն

դամբարանատեղիի պեղումներ, յայտնաբերել էին միջին տարիքի՝ 170 սանտիմետր հասակով տղամարդու կմախք, որի հետ յուղարկաւորել էին՝ սնունդ, հանգուցեալի կողմից օգտագործուած առարկաներ, աշխատանքային գործիքներ, զարդեր:

Ուշ բրոնզէ դարի Մեծամօր, հին աշխարհի ճարտարարուեստական քաղաք էր: Թանգարանի որոշ առարկաներ, նրանցով էին Մեծամօրի վարպետները մետաղներ մշակել, աշխատանքային գործիքներ, զարդեր, ականջօղեր որոնք վկայում են Մեծամօրի կանանց բարձր ճաշակի մասին: Մեծամօրի արդիւնաբերական գոտիում յայտնաբերուել էին աւելի քսան տասնեակ ձուլարան վառարաններ:

Երկաթի դարում՝ մինչեւ մ.թ.ա. 13-րդ դար, Մեծամօր Արեւլքում անագի պակասի պատճառով դադարել էին պատերազմները ու առեւտուրը: Արմին նախնիները մշակել էին մի ուրիշ որակի մետաղ՝ երկաթ: Առաւել զարգացել էր Մեծամօրը, մեծացել բնակչութեան թուաքանակը, 11.9-րդ դարերում ձեւաորուել էին քաղաքի թաղամասերը:

Ութերորդ դարում Մեծամօրը գտնուել էր Արմինա պետութեան տարածքում, որին ապագային պատմաբաններ անուանում են անգոյ Ուարտու ու նրա Արմին բնակիչներին էլ ուրարտացիներ: Մեծամօրի տարածքում է Արմինայի աշխարհահայ հզօր արքայ, էրէբունի-Երեւան քաղաքի հիմնադիր՝ Արգիշտի-Արամախսի կառուցած Արգիշտիխիւ-Արմաւիր քաղաքը, նոյն ինքն «Արամախս» արքայի կառուցած քաղաքը: Մեծամօրի պեղումներից յայտնաբերուել են Արմինա եւ ոչ թէ «Ուրարտու»ի մշակոյթը յիշեցնող աշխատանքային գործիքներ, զարդեր, պղինձի գոտիներ: Մ.թ.ա. 6-4 դարերում յայտնաբերուել են նաեւ արծաթեայ առարկաների նմուշներ:

Մեծամօրը տեղակայուած է մեծ ու փոքր երկու բլուրների վրայի 35 հեքթար տարածքում, նրա երեք քառորդը շրջապատուած է լճակներով ու ճահիճներով: Այցելել էի Մեծամօրը, թանգարանը փակ էր եղել: Բարձրացել էի բլուր, մատնեով խառնել երկաթի ձուլատեղիի խարամը, սկսել երկու ձեռքերով խառնել այն՝ մատներս ու ձեռքերս, իջել ժայռի մէջ փորուած աստղադիտարան, ձեռքերիս ափերը կիսամիացրած նախնիներիս նման դիտել երկինք, փնտուել աստղեր, մոլորակներ, փնտուել Արմինա-հայերի հին աստուածների տաճարներ, Հայկ Նահապետի համաստեղութիւնում փայլող աստղեր, ոտքի կանգնած գրկել տիեզերքը, գրկել արեւը, Կիպրիա կղզիի Մակարավանքի Պեկաս մերկ ձին-ն բազմած ինքնաշարժի ճանապարհում փորձել սուրալ դէպի արեւ, որպէս ծաղիկ նրանից մի կտոր պոկելու, այն բերելու նուիրելու սիրած աղջակնս, խոստանալով իրեն հետ միասին կեանքի արեւ գնալ, հայրենագրկուած հայերի մնացորդացիներ գաւակներ բաշխել... բաշխեցինք շատ: Բլուրից է ճէ՛յ կանչել՝ նոր Մեծամօրցիներ, եկել եմ հեռուներից, «Մուսաների» քաջերի լեռների լանջերի շէնից վայելելու նախնիներիս հրա-

շագեղ երկիրը, մասնակցելու նրա արարման պաթոսին, գաւակներիս հոգիների տաճարներ լեցնել ցեղի փառաւոր մշակոյթը, աղուոր պատմութիւնը:

Մեծամօրի տարածքում կատարուած պեղումներից մ.թ.ա. առաջին հազարամեակի տաճարային համալիր է յայտնաբերուել, այն սրբավայր է նաեւ քաղաքի նոր բնակիչների համար էլ, որոնք գալիս են աղօթք մրմնջում, գոհաբերութիւններ կատարում: Արմինա-հայեր աղօթեցին իրենց արարած հին ու նոր տաճարներում, ինչքան աղօթեցին փրկութիւն չգան «ի չարէ», կարծես նոր է ազգը զարթնել, կռիւ անում թշնամու դէմ, ահաւոր գէնքեր կուտակել, պատրաստ հարուածելու նրան, որոնք դեռ չեն մոռացել իրենց «հօր հարսանիք»:

Մեծամօրի ձուլարանի համալիր, այնտեղ երկաթի հումքը մաքրում, ապա այն ձուլում էին, բոցակէզ կարմիր երկաթն էր հոսում ձուլարանի մօտիկ առուակից, գնում լցում կաղապարներ: Ստոյգ չէ ձուլարանի համալիրի շահագործման ժամանակահատուածը, երեւի այն գործարկուել է Մեծամօրի բարգաւաճման ատեն:

Մեծամօր, չորս հսկայ ծխնելոյզներ, նազանի աղջկայ նման նրանցից սպիտակ շոգի բարձրանում, գնում հասնում Հայկ Նահապետի համաստեղութիւն, հայոց հանճարի իմաստութեան լոյսի աւետումը յայտնելու իրենց Նահապետին: Այդ ծխնելոյզների խորքում Արմինա-հայեր նիւթի փոքրագոյն մասնիկն են ձեղքել, նրա ուժը շարժում սարքեր: Նիւթի մասնիկների մէջ ամբարուած ուժը վերածուծ լոյսի, լոյս տալիս դրացիներին, լոյսով աշխատող գուլամներով հողը ակոսում, նրանց լոյսով գործարաններ ու գիտութեան տաճարներ արարման հեւքով անցնում, «Մեծացած» փոքր տղայ ու աղջիկներ նրանց լոյսով նոր գիտութիւն երկնում: Չէ՛, Արմին ցեղը արարչական է, այն դատապարտուած չէ ոչնչացման, նրանք դեռ աշխարհը կը փոխեն...:

Մեծամօրի աստղադիտարան: Մ.թ.ա. 2800-2600 նախնի Մեծամօրցի քուրմեր այդտեղից դիտել էին երկնի աստղերին, նրանց շարժումների ընթացքը, դիրքը երկրի նկատմամբ: Աստղաֆիզիկոս էլմա Պարսամեանը եզրակացրել, որ նախնիների իմաստուն մարդիկ Սիրուս աստղի ուղիին հետեւելով հաշուարքել էին իւրաքանչիւր տարուայ սկիզբը: Այդպէս չէ՞ր, որ նաեւ մինչեւ Պաղատին հետեւել էին Սիրուս աստղի ընթացքին: Այնտեղ էր, որ այդ նոյն տարուս աշխարհի Մոկք գաւառի երեք մոզեր տեսել հրեայ ժողովուրդի փրկիչին, որի երկու աշակերտներ՝ Թադէոս ու Բարթողիմէոս, նաեւ գնացել այդ մոզերի Արմինա երկիր, քանդել նրանց բնութեան պաշտամունքի հաւատքը, երկրի թագաւորի հետ պարտադրել հեռու երկրի հաւատքի պաշտամունքը: «Սպաննել էին քուրմերին, աղուոր քրմուհիներին, քանդել հազարամեայ մեհեաններ, ոչնչացրել Արմինա երկրի գրաւոր ժառանգութիւնը ու նրանց իմաստութեան յաւերժական գանձերը: Արմինա-Հայաստանը կորցրել կապը իր տոհմական հաւատքի համակարգի հետ եւ երբեմնի հզօր արիական ազգը դարձել շրջապատում երեւան եկած կայսրութիւնների ենթաձառան: